un učitelské noviny

založeny 1883

týdeník pro učitele a přátele školy

32/2023
ročník 126
26. září

BYLO TO FAKT HUSTÝ RETRO

Nově založený svazek obcí zachránil základní školu

4 JAK DÁL S MINIMÁLNÍMI VÝSTUPY?

12 REVIZE V INFORMATICKÉ OBLASTI PRO SOŠ STARTUJE

15 POVINNOSTI PODLE ZÁKONA O OCHRANĚ OZNAMOVATELŮ

16 POSTAVENÍ UČITELŮ VE FINSKU

32
9 770139 571009

cena 59 Kč

www.ucitelskenoviny.cz

METODICKÁ PODPORA UČITELŮ

360 Kč

Zpěvník - Od léta do léta
Výběr písniček M. Kružíkové

Do zpěvníčku bylo pečlivě vybráno 100 písniček, které kopírují celý školní rok. Zazpívejte si písničky o čertech, zvířátkách a mnoho dalších.

690 Kč

Desková hra - Dobrodružství s vyjmenovanými slovy

Desková hra vyvinuta ve spolupráci s pedagogy k procvičování vyjmenovaných slov zábavnou formou. Hra je určena dětem od 8 do 12 let.

190 Kč

Karetní hra - Násobíme a dělíme! Násobky 1 až 5

Karetní hra vyvinuta ve spolupráci s pedagogy k nácviku násobení a dělení. Hra je určena pro děti od 7 do 12 let k procvičování.

KONFERENCE: UČITEL 21. STOLETÍ

Jiří Halda

VYUŽIJTE PŘIROZENÉ VÝVOJOVÉ POTŘEBY

Lidský vývoj je nesený na logických po sobě jdoucích vývojových stádiích. Provedu vás chronologicky tím, co učiteli automaticky zafunguje, pokud tato stádia umí respektovat.

Eva Fruhwirtová

MOZKOHERNA ANEB JAK NA ZÁBAVNÝ TRÉNINK MOZKU

Praktická ukázka spojená s komentářem trenérky mozku, která připravuje programy pro školy po celé republice. Perličkou bude ukázka neurotechnologií.

Jan Hábl

ANI ANDĚLÉ ANI DÉMONI ANEB KDO JSOU NAŠE DĚTI, KTERÉ VYCHOVÁVÁME

My, lidé, včetně dětí, nejsme ani andělé ani démoni. Kdo jsme? Co to znamená být člověk?Je možné lidskost pedagogicky formovat? Pokud ano, jak?

Robert Čapek

UČITEL 21. STOLETÍ. JAK SI ZÍSKAT AUTORITU

Jak může dnes učitel získat autoritu? Co pro to může dělat? Jak se stát autoritou pro své děti, žáky, studenty? Je to těžké, lehké? Proč se o tom dnes bavíme?

Jak by měl vypadat učitel 21. století? Moderní doba nás staví do různých situací, žene vpřed, ale někdy je dobré se zastavit, ohlédnout se a zrekapitulovat, zdali naše úsilí dává smysl. **Na této konferenci se proto budeme věnovat převážně praktickým doporučením.**

Kdy a kde? 7. listopadu | Hotel Artemis Praha nebo **on-line živý přenos**

Kontakt: +420 568 851 733 | infra@infracz.cz | **www.infracz.cz**

Z OBSAHU

4–6 Téma týdne
JAK DÁL S MINIMÁLNÍMI VÝSTUPY?
Speciální pedagogové se obávají, že plánovaná změna může poškodit zejména žáky s LMP inkludované v běžných školách

7 Události v krajích
KAPACITA JIHOČESKÝCH STŘEDNÍCH ŠKOL JE DOSTAČUJÍCÍ

8–10 Sonda
BYLO TO FAKT HUSTÝ RETRO
Nově založený svazek obcí zachránil základní školu

12 K věci
REVIZE V INFORMATICKÉ OBLASTI PRO SOŠ STARTUJE

13 Vyšlo před 140 lety

14 Jak to vidí
Václav Mertin:
OBRANA NEVYCHOVANÉHO DÍTĚTE

15 Odborníci radí
Eva Matějková:
NOVÉ POVINNOSTI ŠKOL PODLE ZÁKONA O OCHRANĚ OZNAMOVATELŮ

16–19 Reflexe
TEN, JENŽ AMERIČANY PŘESEDLAL Z KONÍ NA AUTA
Henry Ford, génius, kterého není radno analyzovat

20 Zrcadlo praxe
ICT REVIZE: VYZKOUŠEJTE SI CESTU DO DIGITÁLNÍHO SVĚTA ZÍTŘKA

21 Zrcadlo praxe
PROJEKT *UČITELÉ JSOU TŘÍDA* PŘEDSTAVUJE PROFESI PEDAGOGA V 21. STOLETÍ

22–23 Zrcadlo praxe
POSTAVENÍ UČITELŮ VE FINSKU

23 Zrcadlo praxe
NEBOJTE SE PŘIHLÁSIT NA VYSNĚNOU ŠKOLU

24 Ze zahraničí

25–29 Kaleidoskop

Východisko s rizikem

Už je to pěkných pár let zpátky. Když jsem poprvé navštívila svazkovou školu, setkala jsem se většinou jen se superlativy. Pár možných zádrhelů se sice našlo, ale nebylo to nic dramatického. Byla to jedna z prvních škol tohoto typu. Už si nepamatuji, jestli svazek sdružoval tři nebo čtyři obce, v každém případě to ale byla jejich společná vůle. Společná vůle také spojila malé školy v jednotlivých obcích do jednoho celku. Budovy zůstaly, v nich většinou jen první stupeň. Druhostupňoví žáci se soustředili v největší obci, která taky měla největší budovu. Děti svážel a rozvážel v dohodnutém čase školní autobus. Kdyby tenkrát obce nenašly společnou řeč a nedokázaly se domluvit, pravděpodobně by všechny školy zanikly. Dětí se tehdy moc nerodilo. Ty, které v obcích žily, by pak musely dojíždět mnohem dál. Obce by se možná časem začaly vylidňovat. Málo platné, když chybí škola, není to ono.

Po čase jsem se shodou okolností setkala s několika učitelkami z jiné svazkové školy – a nestačila jsem se divit. Jejich zkušenosti byly úplně jiné. Rozhádané obce práci školy jenom komplikovaly. Mluvit o tom na veřejnosti se jim však moc nechtělo. Přece jenom měly práci v místě, tak radši nějakou tu nepříjemnost překously.

Nějaký rok nebylo o svazkových školách moc slyšet. Respektive nemluvili o nich starostové obcí. Spíš z ministerstva školství zaznívaly hlasy, že by bylo dobré slučovat více škol do jednoho celku. Prý nač tři čtyři malé školy, když by byla výhodnější jedna velká. Pro mluvila lepší vybavenost, kvalifikovanější (respektive aprobovanější) sbor. Méně se vyzdvihovala rodinná atmosféra malých škol, v nichž se často mnohem lépe a asi i přesvědčivěji vychovává. Vyznívalo to, jako by byly malé a velké školy uměle stavěny proti sobě. Nařízení shora. Nejspíš také proto se nápad moc neujal.

V posledních letech se situace výrazně změnila. V blízkosti měst začala vyrůstat satelitní městečka, do malých obcí se stěhovaly mladé rodiny. Školy, které ještě před pár lety vyhlížely při zápisech každého potencionálního prvňáčka, najednou praskaly ve švech.

Nejednou musely rušit smlouvy s okolními vesnicemi, protože nebyly schopny umístit ani děti vlastních obyvatel.

Na jaře mi jeden starosta líčil, jak obvolával školy v širokém okolí, jestli by v některé nepřijali aspoň pár jeho prvňáčků. Jen na dva tři roky, pak už by u nich mohla stát nová škola. Na to, že východiskem by pro několik sousedních obcí s podobnými problémy mohl být svazek, totiž přišli už před několika lety. Projekt na školu byl hotový, pozemek připravený, nechyběl ani souhlas ministerstva školství a příslib dotace. Nedávno přišla zpráva, na kterou dlouho čekali. Konečně mají i stavební povolení!

Kolik je ale obcí, které takové štěstí nemají! Nejčastěji připomínají, že jim chybějí peníze. Možná by se i o ten svazek pokusily, ale… A tady bývá schovaná nejhůř zvládatelná překážka. Mnohem nebezpečnější než nedostatek financí. Říká se jí „lidský faktor“. Právě v něm je důvod, proč jedna svazková škola může sloužit jako reklama na svazek, zatímco druhá posílá nápad (i s lidmi) do pekel.

Ministerstvo školství má sice na svých webových stránkách návod, jak svazkovou školu založit, na co myslet a čeho se vyvarovat, ale všem lidem do hlavy potřebné myšlenky nenasadí. To si musí v jedné každé obci zvlášť a potom dohromady prodebatovat lidé v místě sami. Budou schopni se domluvit? Nejen na začátku, když jim teče do bot, ale i později. Až budou vybírat ředitele pro svoji školu. Shodnou se na tom, jak by měla vypadat, jak by měla vzdělávat a vychovávat jejich děti? Budou ochotni ukrajovat každý rok část ze svého nevelkého rozpočtu, aby pro školu pořídili to či ono, co bude zrovna zapotřebí? Svazek může leccos zachránit, ale možných rizik není málo. Je třeba o nich mluvit dřív, než padne rozhodující ANO, nebo NE.

Jaroslava Štefflová

Kresba: Václav Hradecký

Učitelské noviny, týdeník pro učitele a přátele školy
Založeny Josefem Králem v Praze roku 1883
Uzávěrka čísla 22. 9. 2023
Foto na obálce: Shutterstock

TEXT: **RADMIL ŠVANCAR**

JAK DÁL S MINIMÁLNÍMI VÝSTUPY?

Speciální pedagogové se obávají, že plánovaná změna může poškodit zejména žáky s LMP inkludované v běžných školách

Rituály začátku školního roku jsou tu už tradiční. Učitelé se ve velké společenské místnosti sejdou s dětmi a s rodiči, kteří je doprovázejí. Po přivítání a představení učitelů jdou pedagogové s žáky do tříd a ukážou jim, kde se budou učit, vysvětlí jim srozumitelně základní školní pravidla. Prostě běžný start školy.

V Základní a Praktické škole v Moravských Budějovicích se učí děti s lehkým, středním i těžkým mentálním postižením (někdy se používá spíše lékařský termín mentální retardace), otevírá i třídu pro děti se specifickými poruchami učení, která se postupně transformuje do třídy pro žáky s poruchami chování, s nimiž si v běžných školách často nevědí rady. Žáci se středním a těžkým mentálním postižením se učí podle svých školních vzdělávacích programů odvozených z RVP pro základní školu speciální, děti s lehkým mentálním postižením (LMP) pak mají ŠVP postavený na minimálních výstupech RVP ZV. Žáci s poruchami chování bez mentálního postižení se pochopitelně učí podle programu běžné školy. Obvykle je zdejší škola naplněna více než stovkou žáků, letos přišlo o něco méně dětí s LMP, to se ale může ještě v průběhu školního roku poněkud změnit.

LMP – kámen úrazu

Na ředitelku zdejší školy Miroslavu Zvěřinovou, která je zároveň předsedkyní sekce Asociace speciálních pedagogů (ASP) v Kraji Vysočina, jsme se obrátili v souvislosti s přípravami revize RVP. Její součástí by mělo být i vyčlenění minimálních výstupů, podle kterých se tu učí žáci s diagnostikovaným LMP, do metodického doporučení, což speciálněpedagogická obec většinově odmítá. Upozorňuje na rizika, která může tato změna mít hlavně na žáky s LMP v běžných školách. „Když se o této změně jednalo, bylo nám řečeno, že pro nás to problém nebude, že my si ve svých školách s touto změnou umíme poradit, protože víme, co které dítě potřebuje," poznamenává ředitelka. „To je sice pravda, nám ale jde o to, aby existovala povinnost vzdělávat děti s LMP podle minimálních výstupů i na běžných základních školách," zdůrazňuje.

M. Zvěřinová se za Kraj Vysočina zúčastnila jednání o možné podobě RVP, které v létě zorganizoval Národní pedagogický institut. „Organizátoři byli velmi vstřícní, a dokud jsme se bavili o podobě vzdělávání v základních školách speciálních (tedy pro žáky se středním a těžkým mentálním postižením), nebyl žádný problém. Debata byla velmi konstruktivní, naše připomínky se věcně probíraly a řada z nich byla akceptována. Jakmile jsme ale přešli ke vzdělávání žáků s LMP, narazili jsme na kámen úrazu, jímž je vyřazení minimálních výstupů ze závazné části RVP," konstatuje M. Zvěřinová.

„Nerozumím tomu, proč se tak nekompromisně trvá na tom, aby využití snížených nároků nebylo povinností při vzdělávání žáků s LMP. Z hlediska odbornosti je chybné, když se směšuje situace žáků například se sluchovými vadami a dětí s lehkým mentálním postižením. Když se argumentuje tím, že děti se sluchovým postižením také nemají samostatný vzdělávací program. Není přece možné srovnávat žáky se smyslovou vadou, ale zachovaným intelektem, s dětmi s postižením kognitivních funkcí (logické myšlení, paměť, řeč, pozornost…). Ukazuje to na neznalost zákonitostí speciální pedagogiky, konkrétně vzdělávání dětí s mentálním postižením," prohlašuje M. Zvěřinová.

Výsledek politických tlaků?

M. Zvěřinová poznamenává, že při jednání odborné skupiny o vyčlenění minimálních výstupů z RVP ZV do metodického doporučení byla reakce jejích členů většinově odmítající. „V podstatě jsme se shodli na tom, že tato změna může poškodit zejména žáky s LMP inkludované v běžných školách," upozorňuje. Výsledkem byl zatím návrh dalšího setkání, kde budou záměry MŠMT a NPI objasněny.

„Jen je otázka, kdo nám vše přijde odborně vysvětlit. Domnívám se, že by to měli objasňovat lidé, kteří toto zadání vymysleli. Jde o pochopení potřeb žáků s LMP při vzdělávání. Mám pocit, že odborné argumenty jsou potlačovány něčím, o čem se nemluví, nějakým tajemným záměrem, který je pro odborníky z učitelské praxe zatím v utajení. Je to z hlediska dětí s LMP špatně, protože řadu z nich může tato změna poškodit. Pokud bychom zůstali skutečně na odborné

MŠMT: Těsná metodická podpora

V souvislosti se vzrušenou diskuzí zejména mezi speciálními pedagogy z praxe o osudu „minimálních výstupů" jsme požádali MŠMT o odpovědi na několik otázek. Reagoval na ně Jan Jiterský, zástupce ředitele Odboru základního, předškolního a speciálního vzdělávání MŠMT.

Obsahuje skutečně zadání z MŠMT pro přípravu revize RVP ZV požadavek, aby byla minimální úroveň pro úpravu vzdělávání (minimální výstupy) přeřazena ze závazné části (tedy „těla" RVP ZV) do metodického doporučení? Jaký je důvod k volbě tohoto trendu?
Ano, je to skutečně obsahem zadání v dokumentu Zadání pro NPI ČR. Konkrétně je uvedeno: „V RVP není definována minimální úroveň OV pro žáky s LMP. Tato úroveň bude zpracována v rámci metodické podpory." Toto zadání vychází z požadavku, aby RVP ZV obsahovalo pouze to, co školy k něčemu zavazuje při tvorbě školního vzdělávacího programu: „Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV) obsahuje pouze takové pasáže, které školu k něčemu zavazují při tvorbě školního vzdělávacího programu (ŠVP). Doporučení budou součástí metodické podpory." A protože se jedná o „minimální doporučenou úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření", je logické, že tato doporučení míří do části metodické podpory, kterou označujeme jako „těsnou". K výběru konkrétních očekávaných výstupů na nižší úrovni tak bude docházet na základě konkrétního doporučení školského poradenského zařízení ke konkrétnímu žákovi v rámci podpůrných opatření. Zamezí se tak např. plošnému užití minimální do-

Shutterstock

úrovni, tato změna nemůže obstát," tvrdí předsedkyně ASP v Kraji Vysočina.

Zkušenost z Reykjavíku

Možná i proto při jednání odborného panelu upozorňovala M. Zvěřinová na potřebu lepší komunikace s politiky, s poslanci, se senátory i s politiky regionálními. „Na krajské úrovni – alespoň u nás na Vysočině – máme dobrou zkušenost s vnímáním speciálního školství. Při různých příležitostech jsme zváni, nezapomíná se na nás, plánuje se dokonce stavba nové speciální školy v Třebíči. O to větší problém je s nejrůznějším tlakem z neziskovek, zájem ze strany vládních politiků zdaleka není takový, jaký by měl být. Mám přitom osobní zkušenost ze zahraničí, navštívili jsme s kolegy například i běžnou základní školu na Islandu, jejíž součástí je speciální třída pro žáky s lehkým mentálním postižením. Nejdou cestou individuální integrace, ale spíše skupinové integrace právě formou speciální třídy, v níž mají žáci zajištěn kvalitní odborný přístup. A tato třída je součástí speciální školy, kterou vede ředitelka – speciální pedagožka, a v různých běžných školách má takto rozesety třídy pro žáky s různým druhem postižení. Je to model, který se mi líbil, nebylo by špatné ho vyzkoušet i u nás," myslí si M. Zvěřinová.

Situaci našich běžných škol, kterou nazývá „divokou inkluzí", v Reykjavíku neviděla. Poznamenává, že vše tam má zaběhnutý řád, systém, odbornost a exkluzivní podmínky pro vzdělávání žáků s různým druhem postižení v samostatně zřízených třídách. „Zdůrazňuji! V samostatně zřízených třídách!" upozorňuje ředitelka.

Omezit plošné využívání snížených nároků

V nedávné studii PAQ Research a STEM (zmiňujeme se o ní v UN 28/2023, zabývá se zejména vzděláváním romských žáků a jejich diagnostikováním jako dětí s LMP, ale výstupy jdou nad tento rámec) se objevují doporučení, aby se poskytoval všem žákům jednotný kurikulární základ, ale individualizovala se jejich výuka. Mělo by se podle tohoto doporučení u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami omezit plošné využívání snížených nároků na výstupy ze vzdělávání napříč předměty. „Tento požadavek neodpovídá potřebám žáků s LMP. Jistěže postižení nemusí zasahovat rovnoměrně všechny kognitivní funkce, v případě LMP je ale do určité míry snížena každá z nich. Představa, že by se dítě s LMP v matematice učilo podle minimálních výstupů a v angličtině nebo češtině podle nároků běžné školy, je nesmysl, pak to není dítě s LMP. Je možné v některém z předmětů zohlednit minimální výstupy více a v některém z předmětů méně, ale stále je potřeba mít na paměti, že prostě mentální postižení zasahuje všechny kognitivní funkce," zdůrazňuje M. Zvěřinová.

Dalším doporučením bylo posílit individualizaci výuky jako nástroje pro udržení žáků se vstupním sociálně-kulturním znevýhodněním v hlavním proudu vzdělávání. „S tím nemám problém," kýve M. Zvěřino- ▶

---

poručené úrovně ve všech oborech (na úrovni školy předmětech). Velmi podobně bylo uvažováno i o uvádění učiva v RVP ZV, které stejně jako dnes bude pouze doporučené, a tedy mimo závaznou část RVP ZV. Uvedeno bude v těsné metodické podpoře.

Nakolik je obsah metodického doporučení pro školy závazný?
Závazné je doporučení školského poradenského zařízení a přiznání podpůrných opatření a nepředpokládáme, že by školy postupovaly v rozporu s tímto „doporučením" ŠPZ a proti zájmům konkrétního žáka. Metodická podpora pomůže školám toto závazné „doporučení" ŠPZ kvalitně naplnit. Zároveň bude užití konkrétních úrovní očekávaných výstupů více adresné s ohledem na individuální potřeby konkrétního žáka.

Směřuje MŠMT k omezení využívání snížených nároků pro žáky s lehkým mentálním postižením?
Nikoliv, nechceme ale *plošné* snížení nároků. Záměrem je podpořit rozvoj individuálního potenciálu každého žáka, tedy chceme, aby školy využívaly minimální doporučenou úroveň jen v těch oborech (předmětech), pro které existuje oprávněný důvod. I žák s LMP může dosahovat v některém oboru nadprůměrné úrovně očekávaných výstupů.

Počítá MŠMT s posunem kompetencí speciálních škol tak, aby fungovaly jako metodická centra pro podporu vzdělávání a začleňování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, zejména s mentálním postižením?
RVP obecně nevymezují kompetence jednotlivých škol, ale průřezová témata, klíčové kompetence, gramotnosti a očekávané výstupy. Metodickou podporu školám při vzdělávání žáků s SVP poskytují obecně ŠPZ, školy zřízené podle § 16 odst. 9 ŠZ již od počátku inkluze sdílí příklady inspirativní praxe prostřednictvím projektů (MAP, KAP, Šablony), SYPO kabinetů atd. S posunem *kompetencí* těchto škol tedy nepočítáme.

vá. „Netvařme se ale, že všechny děti budou pak mít stejnou vzdělávací startovní čáru. Odlišují se schopnostmi, osobními vlastnostmi i kvalitou sociálního zázemí.“ Je proto podle ní k jejich vzdělávání nutné vytvořit v běžných školách podmínky, které v současnosti obvykle scházejí (počty žáků ve třídě, režim dne, rozvržení probíraných témat, speciálněpedagogická odbornost učitele…). „Je to podstatné pochopitelně pro žáky, ale je to otázka sebezáchovy psychických sil i pro učitele,“ doplňuje ředitelka.

Jenom tak na zkoušku

Užší spolupráci místní speciální školy s běžnými školami, která se také mezi zmiňovanými doporučeními objevuje, by ředitelka moravskobudějovické školy uvítala, je podle ní potřebná a výhodná. V tomto případě je ale tato spolupráce myšlena tak, že by měl být možný pouze přechod dětí do běžné školy nebo běžné třídy, přičemž přechod do speciální školy či třídy je brán jen jako dočasné řešení. „Vždycky je potřeba hledat nejvýhodnější postup pro žáka. Nastavit takový model jako obecné řešení ale pro řadu z nich prostě výhodou není. U nás jsme za řadu let zkoušeli dvakrát přeřadit žáky do běžné školy a v obou případech se k nám vrátili, protože navzdory tomu, že u nás byli úspěšní, tam selhávali. A přechod dítěte k nám jen jako dočasné řešení? Na jak dlouho, za jakých podmínek by se dítě vracelo do kmenové školy? Kde podobný model funguje a jaké podmínky jsou pro to vytvořeny? Je to návrh, který vyvolává spoustu otázek,“ upozorňuje M. Zvěřinová.

S tendencí přeřazovat zpětně žáky zejména s LMP do běžných škol se tu tedy nepotkávají. Cesta bývá opačná – žáci, pro které jsou požadavky běžné školy příliš obtížné i třeba navzdory pomoci asistenta pedagoga, přicházejí na základě doporučení školského poradenského zařízení a se souhlasem rodičů do zdejší školy. „Obvykle nastupují v šestém ročníku, první roky běžné školy za pomoci učitelů zvládnou, ale pak už to prostě nejde, například míra abstrakce už bývá příliš vysoká. Letos po dlouhé době přišla zatím jen jedna žákyně, to se ale v průběhu školního roku určitě změní. Jde většinou o žáky z prvostupňových málotřídek, kteří přestoupili do větších úplných škol, kde se učitelé ještě nějakou dobu snaží pomoci a udržet je v běžné škole, ale v průběhu roku se zjistí, že to skutečně nejde, že potřebují intenzivní speciálněpedagogickou podporu,“ vysvětluje M. Zvěřinová.

Paradox příchodu z běžné školy

Ředitelka popisuje, jak obvykle probíhá přijímání nového žáka s doporučením ze školského poradenského zařízení: „Když se rodiče rozhodnou, že k nám chtějí dítě umístit, vysvětlujeme jim odlišnosti a umožňujeme jim, aby se podívali do třídy, kam žák bude chodit, aby viděli, jak a co se děti učí. A tak někdy nastává problém, protože slyšíme – tohle je pro naše dítě moc těžké, to nezvládne, tuhle látku neumí. Je to paradox s ohledem na to, že přichází z běžné školy. Musíme rodiče uklidňovat, že nemusí nic děti doučovat, že to je naše práce a že umíme nastavit systém vzdělávání individuálně tak, aby to naši žáci zvládli,“ říká.

Problémem může být to, že základní školy někdy podhodnocují možnosti dítěte s LMP a ve snaze ho nepřetěžovat na něho mají nižší nároky, než by bylo skutečně třeba. „Za to ale nemohou jejich učitelky, které se maximálně snaží, problém je, že nemají srovnání s dalšími dětmi se sníženými kognitivními schopnostmi. Škola navíc nemůže v běžné třídě vytvořit pro tyto děti podmínky pro vzdělávání, které potřebují (časový prostor pro maximální individualizaci, přizpůsobení režimu školy potřebám dítěte, poskytnutí většího počtu hodin pracovního vyučování, větší důraz na názornost, je složité při vysokém počtu žáků ve třídě často střídat činnosti atd. atd.). Konečně, v kolika běžných školách mohou těmto dětem nabídnout možnost využívat cvičný byt, respektive dokonce cvičný domek na školním dvoře, který bude mít díky podpoře zřizovatele naše škola? Není se co divit, že úroveň znalostí a dovedností dětí s LMP přicházejících k nám z běžných škol bývá leckdy na nižší úrovni než u našich žáků, které jsme přijímali v nižších ročnících. Místo nárazového předmětu speciálněpedagogické péče mají naši žáci speciálněpedagogickou péči ve všech předmětech po celou dobu vyučování,“ vysvětluje M. Zvěřinová.

Shutterstock

Jako metodické centrum?

Zvažovanou a doporučovanou variantou ve zmiňované studii je také změna úlohy speciálních škol jako metodických center pro podporu vzdělávání a začleňování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. To je ovšem do velké míry v současnosti úkolem speciálněpedagogických center. „Problém je, že podmínky v běžných a speciálních školách pro práci s žáky jsou diametrálně odlišné. A řada zkušeností, postupů a vytvořených podmínek je nepřenosná,“ konstatuje M. Zvěřinová. Nicméně by přivítala, kdyby bylo možné, aby učitelé a asistenti z běžných škol chodili do tříd, v nichž se vyučují děti s mentálním postižením, na hospitace, aby viděli, jak se s těmito žáky pracuje. Je to ale obtížné zorganizovat, čas hospitací se většinou překrývá s časem, kdy sami musí učit… „Otázka je, nakolik by byl o takovou metodickou pomoc od nás mezi učiteli běžných škol zájem. A hlavně – jakým přínosem by tato možnost pro učitele běžných škol byla? Bylo by naivní se domnívat, že naši učitelé – speciální pedagogové by byli v běžných třídách základních škol úspěšnější než stávající učitelé základních škol. Ti musí vzdělávat mnohem širší spektrum žáků než pouze žáky s LMP. Chápu je, mají spoustu jiných starostí,“ poznamenává M. Zvěřinová.

Podstatné podle ní je, aby škola nastavila svůj program tak, aby umožnila i těmto dětem s nižšími kognitivními schopnostmi, aby se rozvíjely v oblastech, v nichž jsou úspěšné, dobré. Jde zejména o pracovní činnosti, které jsou základem pro jejich přípravu na budoucí povolání. „Ano, školy poskytují žákům předměty speciálněpedagogické péče. Jenže kromě toho, že ne vždy je v nich vede skutečně odborník, speciální pedagog, jde o velmi málo efektivní a velmi drahou aktivitu,“ upozorňuje. Opakuje, že děti s mentálním postižením potřebují speciálněpedagogickou péči po celou dobu vyučování a po celou dobu pobytu ve škole.

Speciální škola jako metodické centrum, přechody do speciální školy na zkoušku, minimální výstupy jen v nezávazné metodice… Ředitelka Základní a Praktické školy v Moravských Budějovicích M. Zvěřinová, předsedkyně sekce Kraje Vysočina Asociace speciálních pedagogů, poznamenává, že se podle ní tyto nápady z velké části míjejí s realitou a s potřebami školské praxe.

Školní rok se rozjel na plné obrátky. Otevírají se zbrusu nové obory a dílenské prostory, známe první vítěze prestižních soutěží a někteří žáci se na veletrzích začínají rozhlížet po profesi, která by je jednou živila – snad jim plánovaná digitalizace přijímacího řízení přinese větší klid na rozhodování.

KAPACITA JIHOČESKÝCH STŘEDNÍCH ŠKOL JE DOSTAČUJÍCÍ

Z okresního města **v Libereckém kraji** až do největšího města v americké Nevadě. Právě taková byla cesta studentského týmu Pink Hawk ze Střední průmyslové školy v České Lípě na celosvětové finále závodu vodíkových modelů aut – Horizon Hydrogen Grand Prix, které se v polovině září uskutečnilo v americkém Las Vegas. Přes kvalifikační závod se zde tým Pink Hawk úspěšně probojoval do finále, kde se umístil na senzačním 8. místě a stal se tak suverénně nejlepším z celkem čtyř českých týmů, které se akce zúčastnily. Blahopřejeme!

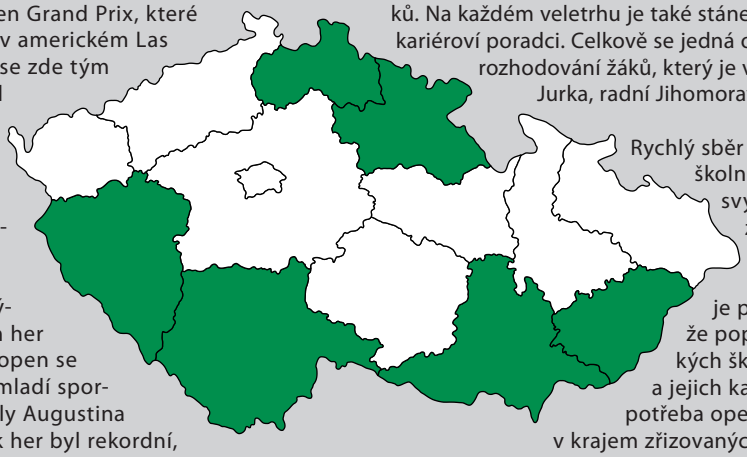

Zlatými, stříbrnými a bronzovými medailemi z 12. evropských her hendikepované mládeže Emil open se přišli do sídla kraje pochlubit mladí sportovci ze Speciální základní školy Augustina Bartoše z Úpice. Letošní ročník her byl rekordní, účastnilo se ho 891 mladých sportovců z dvanácti zemí Evropy. „Pro děti, které se narodily s hendikepem, je zisk těchto medailí obrovským úspěchem a zaslouží si naše uznání a podporu. Jsou inspirací pro všechny ostatní děti, které mají podobné výzvy. Ukázaly svou odvahu, vytrvalost a nadšení pro sport a pro náš všechny jsou příkladem toho, že žádná překážka není nepřekonatelná," řekl hejtman **Královéhradeckého kraje** Martin Červíček.

Ve Střední škole průmyslové, hotelové a zdravotnické Uherské Hradiště usedlo v pondělí 18. září poprvé do lavic 40 studentů vyššího odborného studia oboru Diplomovaná všeobecná sestra. Otevření vyšší odborné školy se zdravotnickým zaměřením inicioval **Zlínský kraj** spolu s Uherskohradišťskou nemocnicí. Nový obor připraví studenty k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu. Jeho absolventi budou připraveni samostatně poskytovat ošetřovatelskou péči dospělým i větším dětem ve zdravotnických zařízeních stejně jako v zařízeních sociální a komunitní péče. V tomto školním roce otevírají v Uherském Hradišti první ročník v kombinované formě. Obor je určen především těm, kteří se už zapojili do pracovního procesu, bez ohledu na jejich věk. Ve školním roce 2024/2025 škola obor otevře také v denní formě, a to na tři roky studia. V příštím školním roce přivítají první studenty oboru Diplomovaná všeobecná sestra v rámci vyššího odborného studia také ve Střední zdravotnické škole Kroměříž. Navazující studium v oboru tak konečně nabídnou všechny střední zdravotnické školy ve Zlínském kraji.

Minulý týden odstartovaly v Boskovicích první ze série veletrhů středních škol pod názvem „tak kam", jejichž cílem je pomoct žákům základních škol s výběrem střední školy. Veletrhy se uskuteční na osmi místech **v Jihomoravském kraji**. Dvoudenní veletrhy čekají na obyvatele Brna, Břeclavi a Hodonína, jednodenní mohou navštívit lidé z Vyškova, Blanska, Znojma, Tišnova a právě Boskovic. Novinkou je pořádání dnů otevřených dveří ve stejném termínu. Jednotlivé školy se zájemcům otevřou vždy, když se v jejich okrese bude konat veletrh středních škol. Zároveň se 13. ledna 2024 uskuteční celokrajský den otevřených dveří, kdy budou moct rodiče a žáci zavítat do jakékoliv krajem zřizované střední školy. „Veletrhy jsou místem, kde mohou naši žáci najít své místo v oborové nabídce středních škol. Na jednom místě vždy zjistí nabídku z celého regionu a zároveň se mohou přímo ptát budoucích učitelů a spolužáků. Na každém veletrhu je také stánek, ve kterém nabízí své služby kariéroví poradci. Celkově se jedná o dílek do podpory kariérového rozhodování žáků, který je velmi významný," uvedl Karel Jurka, radní Jihomoravského kraje pro vzdělávání.

Rychlý sběr dat provedl během prvního školního týdne **Jihočeský kraj** ve svých školách. Cílem bylo zjistit, zda jsou stávající kapacity krajem zřizovaných školských zařízení dostačující a nebude je potřeba navýšit. Potvrdilo se, že poptávka po studiu v jihočeských školách plně odpovídá nabídce a jejich kapacity tak není v tuto chvíli potřeba operativně navyšovat. „Situaci v krajem zřizovaných školách monitorujeme pravidelně. Nechceme připustit situaci, aby se jihočeské děti nemohly věnovat studiu oboru, který je zajímá, baví a ke kterému mají předpoklady jen proto, že jihočeské školy nemají dostatek kapacit," popsal náměstek hejtmana pro školství Pavel Klíma a ubezpečil, že situace v jihočeských školách je naprosto bezproblémová.

Nové středisko odborného výcviku ve firemních prostorách společnosti APB Plzeň v Losiné mají od září žáci Střední průmyslové školy dopravní Plzeň. Po naplnění kapacit střediska v Plzni-Křimicích se v Losiné odborně vzdělává 60 žáků pod dohledem pěti učitelů. Žáci mají ve středisku zajištěno i stravování, posílena byla také doprava do místa odborného výcviku. Celá rekonstrukce prostor a administrace projektu proběhla za šest měsíců. „Již v loňském školním roce se začal projevovat nárůst populační křivky a vedení dopravní průmyslovky bylo postaveno před nutnost hledání nových prostor pro odborný výcvik karosářů a mechaniků opravářů motorových vozidel, protože zvýšený počet uchazečů o studium byl jasným předpokladem," řekl náměstek hejtmana **Plzeňského kraje** Vladimír Kroc a dodal: „Výstavba nových dílen nebyla přes veškerou snahu z finančních i časových důvodů realizovatelná, proto jsme uvítali a po řádném zvážení i zrealizovali projekt navržený společností APB Plzeň. Firma nám nabídla firemní prostory areálu v Losiné, které by pro tyto účely zrekonstruovala a pomohla vybavit." Zrekonstruovaná část podnikatelského areálu je pro účely odborného výcviku nově vybavena zařízením v hodnotě přesahující 2 miliony korun, které uhradila firma.

TEXT: **JAROSLAVA ŠTEFFLOVÁ**
FOTO: **AUTORKA A ARCHIV ŠKOLY**

BYLO TO FAKT HUSTÝ RETRO

Nově založený svazek obcí zachránil základní školu

Bývalo jich pár, ale v poslední době zájem o svazkové školy docela narůstá. Logicky. Dětí, které by měly základní školy přijmout, je čím dál tím víc. Už nejen ve velkých městech. Jenže malé obce na výstavbu budovy nemají. Svazek pak může být dobrým řešením. Jen je třeba mít neustále na paměti rizika, která mohou nastat.

Svazková škola, kterou před pěti lety založili v jihočeských Strýčicích, sice vznikla na zcela jiném základě, ale možná rizika si také musí pečlivě hlídat. Naštěstí si jich je vědoma.

Nástup za všechny drobné

Když Tomáš Drs, současně vysokoškolský pedagog, uviděl inzerát, že Strýčice vypisují konkurz na ředitele tamní školy, zaujalo ho to. Do malebné vesničky jezdíval jako kluk na návštěvy, velkou školní budovu – na velikost obce až příliš velkou – si pamatoval. Když přišel na pohovor, překvapilo ho, jak je budova zchátralá. Přesto to zkusil – a zvítězil. Důkladná prohlídka jeho očekávání příliš nevylepšila.

„Jak trefně školu ohodnotil pan natěrač, se kterým jsem začal po nástupu spolupracovat: Bylo to fakt hustý retro," konstatuje ředitel ještě dneska po sedmi letech.

První, co se od zřizovatele dověděl, bylo, že musí sehnat tři miliony na novou kotelnu. Když do roka nebude, školu tady zavřou. Není nad snadný začátek. Chuť do práce mu to nevzalo, ve starostovi největší ze spádových obcí našel po debatě, jak si představuje vizi školy, spřízněnou duši i výraznou oporu. Podařilo se sehnat část financí, na další se musely složit obce, jejichž děti zdejší školu navštěvovaly.

„Po prázdninách v roce 2017 byla nová kotelna hotová. Při velkých mrazech se už děti a učitelé nebudou muset choulit v kabátech. Během onoho roku jsem postupně sepisoval, jaké opravy bude nutné ve škole udělat. Co půjde hned, třeba jen provizorně, co dál…" Nebylo toho málo.

Exkurz do historie

Každého, kdo Strýčice navštíví, napadne, k čemu byla malé obci čítající dnes 60 obyvatel tak velká škola. Dvoupatrová funkcionalistická budova jako by sem přišla odjinud. Víc prozradí až kroniky a pamětníci.

Zdejšímu regionu se dodnes říká Sprachinsel, protože tu vedle Čechů žilo také hodně Němců, jazyky i kultura se proplétaly, někdy doplňovaly, jindy to křislo. Původní česká škola byla napřed v hospodě, pak v malém domku, až se místní Češi rozhodli, že si postaví novou. A netroškařili. Výuka v ní byla zahájena v roce 1929. Protože v té době probíhaly po celé republice vzpomínkové oslavy výročí zavraždění svatého Václava, dostala škola jméno, které nosí dodnes – Svatováclavská jubilejní škola.

Stala se chloubou regionu, sjížděly se do ní děti z širokého okolí. Ostatně sjíždějí se do ní dodnes. Teď už můžou být na svoji školu pyšné, ale před těmi sedmi lety to velká paráda nebyla. Dobové fotografie o tom nesmlouvavě vypovídají.

Tomáš Drs

Stačilo málo a škola, jejímž zřizovatelem byla obec Strýčice, by skončila. V té ji době navštěvovali jen čtyři místní žáci, ostatní dojížděli z okolí. Těžko říct, jaký byl za takových podmínek vztah obce ke škole. Jen jedno bylo jasné. Samotná obec nemůže opravu finančně utáhnout. A investovat „do cizího" se okolním obcím, také s malým rozpočtem, nejspíš moc nechtělo.

Co dál

„Přemýšlel jsem o tom celou dobu," vzpomíná Tomáš Drs. „Budova byla skutečně ve velmi zanedbaném stavu, bylo třeba do ní investovat nemálo peněz. Pozvali jsme ke společnému jednání starosty obcí, z nichž strýčickou školu navštěvovalo víc dětí, a představil jsem jim nápad, který mi za stávající situace připadal nejschůdnější. Založit svazek obcí, který by mohl školu jako svazkovou zřizovat.

Mnozí se spolupodíleli už na vybudování nové kotelny, ale tohle bylo něco jiného. Závazek na dlouhou dobu. Původně se domluvilo deset obcí, ale jedna nakonec odstoupila. Přiznala, že se bojí. Důvodem mohla být nervozita z neznámého, tenkrát moc svazkových škol nebylo. Třeba byla na vině osobní antipatie mezi některými starosty. Také dohady, co se může stát, kdyby došly peníze a škola po čase zkrachovala. Svazek znamená také dotační závazky, když se něco nepovede, může mě můj nástupce popotahovat, že jsem něco opomněl? Některé dotace, o něž bude muset svazek žádat, jsou podmíněny udržitelností. Kdo ponese odpovědnost, když budou dluhy?"

Podobné připomínky bývají slyšet všude, kde lidé o založení svazku a poté i školy uvažují. Je dobře, že se o tom baví, protože pak dokážou včas vychytat možné chyby, vyhnout se zádrhelům, sestavit dobře smlouvu… Hodně důležité je myslet dopředu, nejen na jedno volební období, což předpokládá vypovídat si všechno dopodrobna v každé jedné obci. Aby se nestalo, že se vymění zastupitelstvo a všechno bude jinak.

„Od založení svazkové školy už proběhly dvoje volby a s ničím negativním jsme se nesetkali. Patriotismus místních je hodně silný, na škole jim záleží. Vazba je tady pevná. Myšlenka svazkové školy jako nejlepšího východiska zůstává."

Do jednoho svazku se spojily obce Babice, Břehov, Hlavatce, Chvalovice, Němčice, Radošovice, Sedlec, Strýčice a Záboří. Jméno dostal svazek podle blízkého rybníka Dehtář.

Práce, práce a zase práce

Nic nejde samo od sebe, zvlášť když si musíte hledat vlastní cestu.

„Tou dobou pár svazkových škol v republice bylo, ale náš příběh je dost specifický. Museli jsme například napřed přesvědčit Strýčice, aby školu svazku prodaly, jinak by ji nemohl zřizovat. Podařilo se to, až když částečně zafinancoval zdejší vodovod a kanalizaci. Zkoušeli jsme pár telefonátů, ale žádná konzultace s řediteli nebo zřizovateli svazkových škol, kterou bychom mohli využít, se nezadařila," přiznává Tomáš Drs.

Čekala na něj spousta papírování, i když na všechno sám nebyl. Často se scházel s tehdejším starostou největší spádové obce, který mu pomáhal už v začátcích. Z dotyčné obce také chodí do zdejší školy nejvíc žáků. Radili se, diskutovali, vymýšleli… Když bylo třeba, klidně ob den.

Pravidelně, třikrát čtyřikrát do roka, se dodnes setkávají zástupci všech obcí ze svazku na členské schůzi. Většinou ve škole, tu a tam na některém obecním úřadu. Třeba když chce některý starosta kolegům ukázat, co nového se podařilo pro jeho obec zajistit. Pořád je o čem jednat, o čem se radit.

„Na každé členské schůzi jim přednesu, co je ve škole nového – personální obsazení, počet žáků, jaké akce připravujeme, jestli se neobjevily nějaké problémy."

Museli se dohodnout také o tom, jak velký bude podíl jednotlivých obcí na financování školy. Někde se rozhodnou pro rovný díl pro všechny, jinde se opírají o počet obyvatel nebo počet dětí, které školu navštěvují.

„To bylo první, na čem jsme se domlouvali, když svazek vznikal. Nápad řídit se počtem dětí také padl, ale brzy jsme ho zavrhli, přece jen je kolísavý. Shodli jsme se, že objektivnější bude nastavit ho podle příjmu obce ze státního rozpočtu. Rozpočtové určení daní má znázorňovat, kolik má obec peněz, tedy i jakým podílem může přispívat na školu.

I to má svoje úskalí, třeba když se rodiče rozhodnou, že budou radši svoje děti vozit do školy, která je blízko místa, kde pracují. Zvlášť když je cesta vede na opačnou stranu, než jsou Strýčice. Cestou do zaměstnání odvezou děti do školy a při zpáteční cestě si je zase vyzvednou. Ale problémy nám to zatím nedělá, starostové to chápou. Prostě to tak je."

Patriotismus vyrůstá z kořenů

Protože zdejší škola byla od samého začátku něčím jako vzdělávacím centrem regionu, všichni starostové ji dobře znají.

„Vesměs všichni ji navštěvovali jako žáci, a když ne oni, tak jejich manželky. Mnozí tu dnes mají vlastní děti… Provázanost je značná a je to dobře," soudí ředitel.

Což někdy může být na škodu, vzpomněla jsem si na postesknutí některých ředitelů.

„Myslíte, když si starostův synek doma stěžuje na zlou paní učitelku, zlého pana učitele? Takový problém u nás nenastal. Žádný rodič nepřišel, že by chtěl, abychom jeho dítěti vylepšili známky. Nesetkal jsem se ani s tím, že by nám někdo mluvil do toho, jak máme učit. Jsme profesionálové, za školu odpovídá ředitel. Nic neskrýváme. Zvu k nám rodiče na dny otevřených dveří, aby viděli, jak škola vypadá. Aby se dověděli, jak pracuje a proč."

Lidé sem zavítají také při různých akcích, které škola pořádá, jako jsou jarmarky, zahradní slavnosti a podobně.

„Bývá hezké, když začnou vzpomínat na dobu, kdy sem chodili jako žáci. Sledují, co se změnilo. Ovšem první roky byly náročné, když jsem slyšel, že se tu za padesát let nic nezměnilo. Prý o tyhle židličky ve školní jídelně jsem si trhal kalhoty na zadních kapsách už tenkrát a jsou tady pořád ty samé. Nebo: Hele, tady je ta skoba, na kterou jsme věšeli za aktovky malé kluky. Druhý den byla skoba pryč.

Můžu školu místním otevírat dokořán, ale těžko můžu někoho zlomit, aby své děti zapsal k nám. Přesto si myslím, že lidé výhody naší školy uznávají. Kapacitu máme 200 žáků, momentálně jich je 178. Myslím, že to je tak akorát. Všichni se mezi sebou známe, rodiče můžou být klidní, že jsou jejich ratolesti pod dohledem. To nemusí ve velkých sídlištních školách platit."

Rok za rokem

Nejen bývalí i současní starostové vědí, kolik úsilí učitelé v čele s ředitelem museli vynaložit, aby škola získala dnešní podobu. Začalo to kotelnou. Na uhlí, protože to je relativně stabilní palivo. Možnost napojení na plyn v obci nebyla, vytápět elektřinou tak rozlehlou budovu by stálo velké peníze, o tepelných čerpadlech se tehdy moc nemluvilo. Pak přišla na řadu střecha, nová okna, fasáda, o letošních prázdninách elektroinstalace včetně nového osvětlení tříd a chodeb.

„Mezi tím ještě odborné učebny, šatny, učební pomůcky… Byl by to dlouhý výčet. Víme, co potřebujeme, a pak prohlížíme dotační tituly, z nichž bychom mohli čerpat. Kanálů, které je možné využít, je poměrně dost, jen je musíte najít. Pak samozřejmě vypracovat projektovou přípravu, vyprojektovat, vysoutěžit, vzít všechno na členskou schůzi svazku ke schválení…"

Kdo to zažil, ví, kolik času a energie jen jeden projekt spotřebuje. Tady jich bylo dost.

„Nejsem na všechno sám. S administrativou kolem projektů nám pomáhá místní akční skupina, dotační poradce, někdy právník."

Starosty musí těšit, když vidí, že se škola takhle vzmáhá.

„Těší je také, když nemusejí vydávat příliš peněz. Každá dotace vyžaduje dofinancování a malé obce, jako jsou ty naše, moc velké rozpočty nemají. A nemají jenom školu. I na to musím myslet. Teď slýchám, že škola je už zachráněná, takže se musí věnovat ještě dalším věcem."

Pravda, tíhu ekonomiky pociťuje každý. Přesto, máte tajné přání, co by ještě bylo fajn pro školu pořídit?

„Upřímně na první dobrou asi není co. Před rokem jsme sehnali podporu od krajského úřadu, pořídili jsme nové podlahy a topná tělesa do učeben. Postupně jsme zrekonstruovali všechna sociální zařízení, máme zajištěný bezbariérový přístup… Jsem spokojený."

Pak jen tak mimochodem pronese, že na několik projektů žádala o půjčku u banky místo svazku škola.

„Už jsem nechtěl požadovat po starostech další peníze, i tak dali do školy na své možnosti hodně. Už jsme měli slíbenou dotaci, ale potřebovali jsme začít. Když jsem banku žádal o půjčku, museli její úředníci a právníci přezkoumat všechny dokumenty, aby se ujistili, že dlužníkem může být i škola. Nakonec jsme si půjčili opakovaně několik milionů, přes léto jsme je prostavěli, dotace přišla a my jsme bance peníze vrátili.

Přiznávám, že jsem byl trochu nervózní, ale měl jsem na paměti, že když bude fungovat svazek, bude fungovat škola. Kdybych na starosty příliš tlačil, aby si dál půjčovali, mohl by se svazek rozklížit a odnesla by to škola.

Kde je to možné, financujeme úpravy ze školních peněz. Dát do pořádku tělocvičnu nebylo tak náročné. Postupně pořizujeme vybavení do školní kuchyně. Tam už jsou dotační akce nutné. Tu a tam si škola zase půjčí, třeba na kuchyňského robota. Svazek je rád, že nám financuje velké akce jako opravu střechy nebo teď elektroinstalaci. Na všechno jsme měli dotace, ale svazek se horko těžko složí na doplatek. Obce jsou malé, potřebují taky spravit silnici, vydláždit náves. Peníze potřebuje jejich mateřská škola, obecní knihovna…

Do takového rizika městské školy jít nemusejí, postará se radnice nebo magistrát. Za ty roky už jsem se naučil rizika nést."

Technika není všechno

„Školu máme velmi dobře vybavenou, je tady skoro všechno, opravdu," odtuší Tomáš Drs. „Když si vzpomenu jenom na tabule, které tu před sedmi lety byly! Poničené, dvoukřídlé. Jak byly uvolněné, občas vypadávaly ze zdi, křídla se samovolně otevírala.

Dnes máme ve všech třídách prvního stupně a v odborných učebnách interaktivní tabule, v třídách druhého stupně kombinace keramické tabule, plátna a dataprojektoru. Pracujeme s počítači, s roboty, iPody, máme tu 3D realitu…"

Byla jsem zvědavá, jak učitelé první interaktivní tabule přijali.

„Škola byla v tomto ohledu hladová, takže učitelé byli z nových přístrojů nadšení. S jejich používáním žádné problémy nebyly."

Se zástupkyní Jiřinou Bláhovou se shodli na tom, že interaktivní tabule jsou důležité hlavně na 1. stupni a v odborných učebnách.

„Přesto jsem přesvědčený, že elektronika české školství nespasí. Ke kvalitní výuce stačí málo. Po počítačích a interaktivních tabulích jsme se rozhodli pustit do renovace školní knihovny. S kolegyní češtinářkou jsme řešili nákup nových knížek, s dalšími kolegy oprášení školního pozemku nebo tělocvičny. Chceme také zrenovovat dílny. Pro některé děti to bude možná užitečnější než ťukat do tabletu nebo dotykového telefonu."

Před pár lety otevřeli ve škole s úspěchem malé truhlářství.

„Repasovali jsme staré hoblice, které jsme našli na půdě, přestěhovali je do suterénního prostoru a šikovný truhlář, který pečuje o vybavení školy, tady už čtvrtým rokem učí děti truhlařinu." Všechny ostatní zájmové kroužky mají na starost učitelé.

„Nabízíme jich celkem čtrnáct," vypočítává Jiřina Bláhová. „Angličtinu pro malé a starší děti, pro 9. třídu přípravku na matiku a češtinu. Vedle sportovních kroužků to je také robotika, hudebka, keramika, přírodovědný kroužek… Ve městě se kroužek otevře, až když se do něj přihlásí dvanáct dětí, my ho otevřeme klidně i pro čtyři. Hlavně že děti něco dělají, něco se dovědí. Že netráví volný čas lelkováním."

„Vést kroužek není pro učitele povinnost," doplňuje Tomáš Drs. „Ale učitele, který má svůj obor rád, potěší, když se u něj sejdou děti, které také zajímá. Například kolegyně, která je špičková na informatiku a fyziku, se ráda ujme robotického kroužku."

Oprava staré kotelny byla před lety opravdu nutná.

Škola má také jednu zajímavou raritu – školní muzeum v suterénu.

„Jeho vznik znám pouze z vyprávění. V 70. letech se ve školách razilo zdůrazňování dělnických tradic. Školy dostaly za úkol vybudovat pamětní místa dělnického hnutí. Jenže tady žádný průmysl nebyl, takže vzniklo vlastně muzeum venkova. Lidé vozili do školy různé pozůstatky z půdy, z farem a venkovských usedlostí. Muzeum se stalo symbolem této školy, otvíráme je pro veřejnost při různých komunitních akcích. Pak slyšíte: Tohle znám, to je tchánovo, měli to na půdě! I to je ona sounáležitost."

Cestou necestou

Děti se do Strýčic sjíždějí z nevelkých obcí ze všech stran. „Logistika je teď náš největší problém, spádová oblast je velká," přiznává ředitel. „Malé děti vozí rodiče autem, starší přijíždějí nejčastěji linkovým autobusem. Ty ze Sedlecka přiváží školní autobus, který objíždí vesničky v okolí Sedlce. Před osmou je přiveze, v jednu je zase odváží. Pro děti, které mají odpolední vyučování, přijíždí ještě ve čtyři hodiny.

Zpočátku jsem komunikoval s přepravci, abychom sladili jízdní řád s vyučováním. Nebylo přece možné, aby někteří žáci odcházeli z poslední hodiny, protože jim jede autobus. Podařilo se, myslím, že teď jsou časy nastavené poměrně dobře."

■

Necelé dvě stovky žáků, třináct učitelů, škola, která se zdá na místní poměry až příliš velká. Už pěkných pár let to není žádná chudinka. Vybavením si nezadá s městskými školami. Spíš skvost uprostřed velké zahrady, vedle fotbalové hřiště, do lesa jen kousek. Oáza klidu. Přitom chybělo málo a skončila.

Chytrým skleníkem motivujeme žáky a studenty k optimálnímu učení

Využití Chytrého skleníku značky EdLab jako výukového nástroje otevírá novou dimenzi přístupu ke vzdělávání, zvláště v oblastech, kde by jeho využití a aplikace nemusela být na první pohled zcela zřejmá. Skleník, přestože může být vnímán pouze jako prostředek pro studium botaniky či zemědělství, má mimořádný potenciál také pro obohacení výuky fyziky či matematiky.

Základní sestava skleníku je vybavena měřicími sondami, které umožňují sledovat a zaznamenávat několik fyzikálních veličin. K základním sledovaným parametrům v rámci měření patří teplota, atmosférický tlak, relativní vlhkost vzduchu, půdní vlhkost a intenzita světla. **Pro interaktivní využití jej propojíte s naší InLab aplikací a výuka může začít!**

Skleník ve výuce matematiky a fyziky? ANO!

Chytrý skleník lze využít také ve výuce matematiky, fyziky, biologie či chemie, a to díky propojení biologických, chemických, fyzikálních a matematických souvislostí, ostatně ve všech případech se jedná o přírodní vědy.

Skleník např. poskytuje prostor pro zkoumání jevů, jako je vypařování vody nebo závislost vlhkosti půdy na vlhkosti vzduchu. Matematická využití spočívají v analýze a interpretaci naměřených hodnot. Tímto způsobem lze zefektivnit i práci žáků s daty, grafy a tabulkami. Zapeklitost interpretace grafů a naměřených hodnot se stane minulostí. Měřením vzniknou autentické a reálné údaje, které žáci mohou porovnávat, analyzovat, interpretovat, a tak postupně získat další potřebné dovednosti pro budoucí studium.

Touto cestou lze žáky upozorňovat na mezipředmětové vztahy a zároveň alespoň občas realizovat tzv. integrovanou výuku, která je opravdu efektivní. Umožňuje žákům získávat vědomosti přirozeným způsobem na základě „aha efektu“, vkládat nové informace do již vytvořených znalostních struktur, vzájemně je propojovat a učivo si lépe zapamatovat. Tento způsob vyučování je navíc zábavný, takže pedagogům usnadní tolik žádoucí motivování žáků k učení.

Klíčový faktor úspěchu závisí na pedagogovi

Silná stránka Chytrého skleníku spočívá ve schopnosti motivovat studenty reálnými a konkrétními aplikacemi, které mají souvislost s jejich každodenním životem. Bezpochyby záleží také na pedagogovi, jak tuto učební pomůcku dokáže implementovat do své výuky a do svých již ověřených výukových postupů.

EdLaB Slamka

Aktuální přehledy škol

pro školní rok 2024/25 v Učitelských novinách

Vše přehledně a na jednom místě ve speciálních vydáních UN:

Vysoké školy z oblasti umění a architektury

UN č. 35–36, cena 118 Kč, vyjdou 17. října 2023

Aktuální přehled škol, fakult a jejich studijních programů, informace o přijímacím řízení a přihláškách, dny otevřených dveří atd.

Vysoké školy

UN č. 41–42, cena 118 Kč, vyjdou 21. listopadu 2023

Aktuální přehled škol, fakult a jejich studijních programů, informace o přijímacím řízení a přihláškách, dny otevřených dveří atd.

Vyšší odborné školy

UN č. 43–44, cena 118 Kč, vyjdou 28. listopadu 2023

Aktuální přehled škol a jejich vzdělávacích programů a oborů

Objednávejte: www.ucitelskenoviny.cz redakce@ucitelskenoviny.cz
Učitelské noviny, Ostrovní 30, 110 00 Praha 1

TEXT: **PETR HUSNÍK**

REVIZE V INFORMATICKÉ OBLASTI PRO SOŠ STARTUJE

Od nového školního roku se opatřením ministerstva školství inovují rámcové vzdělávací programy středních odborných škol, a to v informatické oblasti, která v našem světě zažívá bouřlivý a stále se zrychlující rozvoj. V čem konkrétně aktualizace kurikula, kterou musí změnou dotčené školy do svých ŠVP zapracovat nejpozději do dvou let, spočívá?

Ve schválené dílčí revizi nejde jen o prostý fakt, že stávající rámcové vzdělávací programy již v oblasti ICT opravdu vyžadují modernizaci, protože právě zde je dynamika vývoje asi nejviditelnější a je potřeba na ni žáky co nejlépe připravit. Podle Patra Bannerta, ředitele odboru středního a vyššího odborného vzdělávání ministerstva školství, byla dalším impulzem k zářijovému startu inovací odborných RVP také harmonizace s předcházejícím revizemi RVP základního vzdělávání a pro gymnázia, které byly schváleny už v roce 2021.

Vše bude propojeno

Podle P. Bannerta byla v aktualizovaných rámcích původní oblast Vzdělávání v komunikačních a informačních technologiích nahrazena oblastí novou, která dostala název Informatické vzdělávání. Ta je rozdělena do čtyř částí – Data, informace a modelování, Tvorba, testování a provoz softwaru, Informační systémy a Digitální technologie. Nově byla zformulována i klíčová kompetence, která se dříve označovala jako Kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií. Nyní je v dokumentech uveden sice kratší, přesto snad výstižnější název – Digitální kompetence. Aktualizované je i průřezové téma, ponovu Člověk a digitální svět, které v kurikulu nestojí samo o sobě, ale je propojeno i s dalšími vzdělávacími oblastmi desítek středoškolských RVP.

Jak upozornila obsahová garantka v projektu Národní plán obnovy Digi Daniela Růžičková, aktualizace v informatickém vzdělávání byly zpracovány jako jeden celek tak, aby jednotlivé části na sebe navazovaly od prvního stupně základní školy až po střední školu. Dodejme, že oproti dosavadní praxi, kdy se novinky v RVP obvykle začínají do školního kurikula zavádět postupně od prvního ročníku, v tomto případě tomu tak nebude, změna bude muset projít naráz všemi ročníky daného oboru, aby prý proběhla co nejrychleji. Školy si tedy implementaci změn musejí dobře promyslet, protože se nevyhnou určitému přechodnému období. Například budou muset v ŠVP vyznačit, za co vlastně bude žák toho kterého ročníku hodnocen v oblasti informatiky, protože část jeho předchozího studia probíhala ještě podle not kurikula starého.

Svět odborného vzdělávání je velmi pestrý. Od dvouletých či tříletých učebních oborů až po průmyslovácké obory maturitní. Podle P. Bannerta podobně, jako je přirozeně diferencováno kurikulum mezi obory kategorie E, H, L0, L5 anebo M, je v jednotlivých typech oborů rozdílný i obsah a výstupy informatického vzdělávání. Digitální kompetence a průřezové téma by měly výrazně přesahovat i do ostatních vzdělávacích oblastí, tedy jak do všeobecněvzdělávacích, tak odborných předmětů, a to včetně praktického vyučování, v němž se předpokládá využívání moderních technologií. Jak ředitel odboru uvedl, ministerstvo školství vnímá, že i pro učební obory jde o velmi důležité téma. Jejich absolventi mají totiž na trhu práce vyšší míru nezaměstnanosti než maturanti, přičemž jednou z možných příčin jsou, a to i podle výsledků mezinárodních studií, nižší předpoklady pro rekvalifikaci a vůbec pro další vzdělávání, a to kvůli nižší míře osvojení si všech typů gramotností, kam samozřejmě zasahují i záležitosti takříkajíc informatické.

Metodická podpora

Informační vzdělávání na úrovni vyučení ovšem bude zřejmě vyžadovat zvláštní, a to zejména metodickou pomoc. Bez ní se však neobejde žádný typ oborů. Už nyní se střední školy i s maturitními obory například ptají, kde najdou možnosti podpory zavádění programování ať už pro výuku reálného programování, nebo pro obecnější seznámení žáky s jeho principy.

Podle slov D. Růžičkové se odpovídající podpora již připravuje. Kromě základních informací zveřejněných na speciálním webu (revize-sov.edu.cz) v Národním pedagogickém institutu chystají řadu metodických příruček, nicméně užitečné prý pro sošky určitě bude podívat se – pro prvotní inspiraci – na materiály určené k podpoře revize kurikula základních škol. A jak se dá předpokládat, ředitelé, respektive vedení středních škol získají podstatné informace, které jim pomohou zavést kurikulární novinky do praxe, i v sérii speciálních webinářů.

Digitální kompetence pro obory M a L0

Vzdělávání směřuje k tomu, aby absolventi byli schopni se orientovat v digitálním prostředí a využívat digitální technologie bezpečně, sebejistě, kriticky a tvořivě při práci, při učení, ve volném čase i při svém zapojení do společenského života, tzn. že absolvent:

- ovládá potřebnou sadu digitálních zařízení, aplikací a služeb, včetně nástrojů z oblasti umělé inteligence, využívá je ve školním a pracovním prostředí i při zapojení do veřejného života; digitální technologie a způsob jejich použití nastavuje a mění podle toho, jak se vyvíjejí dostupné možnosti a jak se mění jeho vlastní potřeby nebo pracovní prostředí a nástroje;
- získává, posuzuje, spravuje, sdílí a sděluje data, informace a digitální obsah v různých formátech v osobní či profesní komunitě; k tomu volí efektivní postupy, strategie a způsoby, které odpovídají konkrétní situaci a účelu;
- vytváří, vylepšuje a propojuje digitální obsah v různých formátech; vyjadřuje se za pomoci digitálních prostředků;
- navrhuje prostřednictvím digitálních technologií taková řešení, která mu pomohou vylepšit postupy či technologie či jejich části; dokáže poradit ostatním s běžnými technickými problémy;
- vyrovnává se s proměnlivostí digitálních technologií a posuzuje, jak vývoj technologií ovlivňuje společnost, osobní a pracovní život jedince a životní prostředí, zvažuje rizika a přínosy;
- předchází situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení i dat, situacím ohrožujícím jeho tělesné a duševní zdraví i zdraví ostatních; při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí jedná eticky, s ohleduplností a respektem k druhým.

UČITELSKÉ NOVINY.

založeny 1883

Týdenník pro vlastenecké učitelstvo a přátely školství.

Vydavatel a odpovědný redaktor: Josef Král.

Heslo: Pevné vůli, tužbě ušlechtilé rádo dává nebe dojít cíle.

„Učitelské Noviny" vycházejí každé středy a předplácí se: čtvrtletně 1 zl. 10 kr., pololetně 2 zl. 20 kr., celoročně 4 zl. poštou nebo v Praze. — Redakce jest v čís. 1276—II. — Rukopisy se nevracejí. — Administrace a expedice jest v knihtiskárně K. Wiesnera a Sp. v Praze, v parku čís. 1604—II. — Reklamace se nezapečeťují a nefrankují.

Revise učebných osnov dle nařízení ministra duchovních záležitostí a vyučování…

Revise učebných osnov. Okresní rady školní rozesýlají zprávám škol tento přípis: Dle nařízení Jeho Excellencí pana c.k. ministra duchovních záležitostí a vyučování z 8. dne m. června 1883. č. 10618, mají osnovy učebné pro různé kategiroe obyčejných škol obecných zemskými školními úřady přesně dle zásad, v ministerském nařízení 18. dne m. května 1874. č. 6549. (Věstníku vládního ročník 1874. str. 115.) ustanovených, býti revidovány, při čemž má zvláště přihlíženo býti k tomuto:

1. V prvních třech školních letech věnována buď zvláštní péče cvičením v mluvě, čtení a pravopisu, jakož i v ústním počítání.
2. Ku vyučováním formám geometrickým nelze určiti zvláštní hodiny učebné, nýbrž poskytnouti jest příležitosť při vyučování kreslení na středních stupních vyučování, by žáci geometrické čáry, plochy, a tělesa seznali, kdežto vyučovati jest měření a vypočítávání ploch a těles na nejvyšším stupni vyučování ve spojení s počítáním.
3. Při volbě učiva reálního přihlížeti jest pečlivě na všech stupních vyučování především k obyčejné míře chápavosti a k normálním poměrům života žáků.
4. Na školách, kde zvláštní potřeba vzhledem na výdělkové poměry života toho vyžaduje, může do osnovy učebné mimo kreslení od ruky, také kreslení pomocí kružidla býti přijato.
5. Při vyučování zpěvu budiž vedle vlasteneckého a národního zpěvu pěstován také zpěv církevní.
6. Děvčata vyučují se tělocviku, jestliže je rodiče na začátku školního roku k tomu přihlásí. Toto vyučování budiž dle možností všude, zvláště však ve vyšších třídách udíleno učitelkami.
7. Při rozdělování učiva všech předmětů učebných na jednotlivá oddělení, skupiny nebo třídy přihlížeti jest zvláště k tomu, aby všichni pravidelně vyvití žáci účelu vyučovacího dosíci a ku postoupení na vyšší stupeň vyučování schopnými státi se mohli.

Dle výnosu velesl. c.k. zemské školní rady ze 26. dne m. června 1883. č. 23450. vydaného ve příčině provedení říšského zákona o školách obecných ze 2. dne m. května 1883., nemění zákon tento nynější systém obecního školství a má týž toliko za účel, aby vady, které se za platnosti říšského zákona o školách obecných ze 14. dne m. května 1869. vyskytly, odstraněny byly, dále aby se ku hospodářským potřebám obyvatelstva přihlíželo potud, pokud to s úkolem vzdělání na školách obecných srovnati ze. – Nařízená revise osnov učebných pro různé kategorie obyčejných škol obecných nezmění na ustanovení účelu vyučování celkem ničeho.

Zkušenosti po více let nabyté mají však k tomu vésti, aby přiměřenou volbou a náležitým rozdělením učiva nižší a střední školou povinné stupně stáří zproštěny byly nepřiměřených požadavků na ně činěných, aby odstraněna byla na mnoha školách nápadná vada, že poměrně velký počet dětí normálně vyvitých ku opakování třídy přidržen býti musí. Se zvláštní pozorností bude voliti učivo pro děti nejvyšších dvou stupňů stáří, při čemž ku praktickým potřebám budoucího povolání školní mládeže co možná nejvíce přihlížeti jest. Hledíc k svrchu uvedeným vys. ministeriálním nařízením a k pravidlům ve výše zmíněnému svému výnosu vytčeném, vyzvala velesl. c.k. zemská rada školní výnosem z 15. dne m. října 1883., č. 32081. podepsanou c.k. okr. školní radu, aby vyslyševši nejdříve okresní poradu učitelskou, předložila návrhy týkající se revise osnov učebných pro obyčejné školy obecné vydaných 15. dne m. března 1877. pod čís. 115. z š.r.

Aby návrhy týkající se se potřebných změn řečených osnov učebných pro budoucí okresní poradu učitelskou mohly se připraviti a tím rokování o nich snadnějším se učinilo, ukládáme správě školy, kteréž svěřeno jest vedení školy vícetřídní, aby v domácích konferencích o změnách osnov učebných ve smyslu svrchu uvedených nařízení a pravidel a o změnách těch osnov vůbec, pokud dle dosavadní zkušenosti potřebnými a žádoucími se uznají, se sborem učitelským porokovala a návrhy na změnu těch kterých odstavců osnov učebných, pro školu jí podřízenou dosud platných, v konferencích těchto určitě a přesně sestavila, a tyto s uvedením důvodů, ze kterých návrhy dotčené se činí, pro potřebu stálého výboru pro připravování předmětů k budoucí poradě učitelské nejdéle do 24. ledna 1884. nám předložila.

Přispějte hřivnou na české školy národní…

Snažná prosba. Veškeré úsilí dosud osvědčené, všeliké útrapy, jakých zakuseno, zejména však všecky ty ohromné oběti, kterých přineseno v boji pro národní školy české v Brně, v hlavním tomto městě naší Moravy, jejíž zastupitelstvo tak náramně opírá se spravedlivému nároku těch tisíců českých rodičů, v šanc by byly vydány, kdyby výbor Matice školské pro nedostatek hmotných prostředků nedovedl udržeti ústavy od něho zřízené až do doby, kdy – jak pevně doufáme – nám příznivým rozhodnutím i u nejvyšší instance zlomen bude odpor města a toto donuceno bude, potřebné školy české obecním nákladem zříditi. Aby pak nenastal takovýto obrat, jenž skutečné katastrofě by se rovnal, obrací se výbor Matice školské na novo prosebným hlasem svým ku všem, v jichž prsou bije srdce české, aby přispěli hřivnou na tento oltář vlasti a pro české školy národní v Brně osvědčili obětavosť, která v nejvyšší míře jest ospravedlněna: Výbor Matice školské v Brně. Dr. Bedřich Hoppe, předseda.

OBRANA NEVYCHOVANÉHO DÍTĚTE

Rodiče mají bezpochyby zásadní povinnost chránit své dítě. A to ve všech případech. Ono se samo neochrání a nikoho jiného tak blízkého ani nemá. Jenže současně mají stejnou povinnost vychovávat je ke slušné samostatné dospělosti. Někdy se nepodaří dosáhnout vyváženosti těchto cílů.

Jsou rodiče, kteří své dítě od poměrně útlého věku příliš nechrání, vlastně mu ani moc nepomáhají a mají pocit, že je to v pořádku, že je tímto svým přístupem nejlépe vedou k samostatnosti i odpovědnosti za vlastní život. Když pak tento přístup spojí s výrazně liberální, někdy až neúčastnou výchovou, bývá dítě skutečně samostatné, současně však nepříliš vychované.

Naopak druzí mají ochranná rodičovská křídla roztažená ještě nad mladým dospělým. To by snad nemuselo příliš vadit, pokud mu se vzrůstajícím věkem dopřávají postupně stále větší míru samostatnosti i s ní související odpovědnosti a jejich ochrana zůstane pouze pro případ nenadálé potřeby a nouze. Což snad pro většinu z nás platí i pro úplně dospělé „dítě“.

Jsou ovšem rodiče, kteří dítě vychovávají velmi svérázným způsobem a chrání je trvale úplně před každým a před vším bez toho, že by současně posilovali i jeho osobní odpovědnost. Navíc útočí na každého, kdo by i jen domněle zkřivil jejich dítěti vlas. Ale abych obě extrémní skupiny rodičů úplně nepomlouval, on to někdo jen špatně trefí a je přesvědčen, že tak, jak k dítěti přistupuje, je to v naprostém pořádku. A zvenku se snadno kritizuje.

Ti druzí…

Vidíme pak nepříznivé dopady tohoto přístupu i u jejich dětí, které od nejútlejšího věku nacházejí zdroje problémů a chyby výlučně všude jinde, jen ne u sebe – *spolužáci ho svedli k nepravostem, učitelé si na něj zasedli, nemají ho rádi, druzí švindlovali, neměl tak dobré vybavení, a proto neuspěl, rozhodčí byl nespravedlivý, měl smůlu…* Všechno může být leckdy i pravda, jenže když je toho moc, tak to patrně úplně neodpovídá skutečnosti. Vlastně pak tyto děti, podporovány rodiči, ani nemohou mít velkou snahu zlepšovat se, bojovat s případnými nepříznivými okolnostmi, překonávat běžná úskalí života. Změnit se podle nich musí okolí a pak bude všechno, jak má být.

S takovými rodiči (i dítětem) bývá ve škole obtížný konstruktivní a v dnešní terminologii formativní rozhovor, tedy takový, ve kterém by se obě strany domlouvaly na konkrétních cestách ke zlepšení situace. Spíš se takový rozhovor podobá způsobu obrana–útok, přičemž obě strany si mohou role průběžně vyměňovat. Ale je třeba ho i v takové situaci vést. Slušně, bez útočení a výčitek ze strany učitele, leč zcela otevřeně je třeba „tlačit“ rodiče k akceptaci a většímu naplňování potřebných změn. Oni si totiž svůj přístup a podíl na „deformování“ dítěte ani nemusejí uvědomovat a jsou přesvědčeni, že taková je skutečnost. Snášejí leckdy jen trochu sofistikovanější argumenty než jejich děti. Je třeba setkání opakovat přesto, že máme vcelku oprávněně pocit marnosti.

Třetí škola, stejné problémy

Systematická snaha o zlepšení (v očích rodičů leckdy chápáno jako obtěžování) může však mít výjimečně i překvapivé pozitivní dopady. Někdy si rodiče neuvědomují souvislosti, neodhadnou dobře vhodnost svého přístupu, neuvažují o jeho budoucnosti. Měli bychom je proto upozornit na to, že jejich dítěti hrozí nebezpečí, že pro své způsoby bude časem skutečně odmítáno i spolužáky. Nemusíme sice dělat katastrofické predikce, ale zkušenost nám napovídá, že k tomu patrně dojde. Zatímco na prvním stupni ještě může učitel vztahy dětí ve třídě mírně ovlivňovat, starší žáky už nemá šanci přesvědčit, aby spolužáka akceptovali.

Měli bychom rodiče informovat, o co se snažíme my, zvyšuje to mírně tlak i na ně, aby se také víc snažili. Rozhodně přitom není nutné moralizovat. Podobně jako u dítěte je zapotřebí velká trpělivost a důslednost. Někdy může být pro rodiče poučné vidět dítě v akci na vlastní oči. Pak se může zesílit naše přesvědčovací síla. Totéž platí pro situace, když žák změnil školu podruhé potřetí a scénář v nové škole je úplně stejný. Argumentačně silnější můžeme být, když využijeme právě fakt, že jde o druhou, třetí podobnou zkušenost dítěte. Někdy je však nepřesvědčí ani opakující se tvrdá fakta.

Žák za rodiče nemůže

Dobré je, když dokážeme vymyslet a nabídnout alespoň drobnou konkrétní změnu v jejich přístupu – obecná doporučení nemívají sebemenší efekt. Rodiče je třeba i odkývají, nepřou se, protože dobře vědí, že souhlasem neurazí, ale v realitě se nezmění nic. Pokud však odsouhlasí něco konkrétního, je na naší důslednosti, abychom vymáhali naplnění. Nicméně popis situace i opatření musí být zcela jasný. Jde však o jejich dítě, oni mají vůči němu odpovědnost. Učitel by si měl zajistit co nejvhodnější situaci ve třídě, mimo školu nesahají jeho možnosti ani pravomoci. Neměli bychom proto zapomínat na obecnější zásadu, která by v tomto případě ve verzi pro dítě zněla: *je sice možné, že celý svět je proti tobě, ale v této třídě uděláme oba, aby to tak nebylo, rozhodně já tě šidit nebudu.* Učitel by měl od prvního dne jednat chápavě, laskavě a současně spravedlivě, důsledně a konzistentně. Ve vztahu k dětem, které navíc zkoušejí, co vydrží a jak moc se nechá ošidit, pak nekompromisně. Učitel by se měl bránit před přenášením oprávněně nepříznivých postojů k rodičům na dítě, byť je to leckdy velmi obtížné, protože často bývá dítě stejně nesympatické jako jeho rodiče. Dítě ovšem za rodiče ani nemůže, ani nezodpovídá.

Učitelé i dítě, které je jim krajně nesympatické, jehož rodiče jim velmi ubližují svým přístupem a koneckonců je i otravují, pochopitelně musí učit, a tedy rovněž vychovávat. Samozřejmě rodiče mají velká práva. Když např. nechtějí s dítětem navštívit poradenské zařízení, naše páky jsou velmi slabé. Jestliže nechtějí ani trochu změnit výchovné přístupy, byla by to plně jejich věc. Jenže někdy to může komplikovat soužití třídního kolektivu. Proto pracujeme nejen s nimi, ale i se samotným dítětem. Pokud má k nám dobrý vztah a jsme-li důslední, je větší pravděpodobnost, že alespoň ve škole můžeme dosáhnout mírného pokroku.

Václav Mertin,
dětský psycholog

Názory v této rubrice nemusejí vyjadřovat stanovisko redakce.

NOVÉ POVINNOSTI ŠKOL PODLE ZÁKONA O OCHRANĚ OZNAMOVATELŮ

Dne 1. 8. 2023 nabyl účinnosti zákon č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů (dále jen „zákon“). Jeho cílem je ochrana osob, které se rozhodly oznámit protiprávní jednání, o němž se dozvěděly v souvislosti s výkonem práce (tzv. whistleblowerři). Zákon určuje okruh těchto osob, typy protiprávních jednání, které je možné nahlásit, i způsoby, kterými lze oznámení podat. Zároveň přináší celou řadu povinností, z nichž se většina týká tzv. povinných subjektů.

Škola jako povinný subjekt

Zaměstnává-li škola více než 50 osob, je i ona povinným subjektem.

Pokud je zadavatelem veřejných zakázek nebo má více než 249 zaměstnanců, níže uvedené povinnosti se jí týkají již **od 1. 8. 2023**. Pokud škola povinnosti doposud neplní, měla by tento stav bezodkladně napravit. Dopouští se totiž hned několika přestupků, za které jí lze uložit pokutu až do výše 1 mil. Kč.

Pokud je povinným subjektem, ale není veřejným zadavatelem, ani nedosahuje počtu 250 zaměstnanců, času na přípravu má o něco více. Povinnosti se jí týkají až od **15. 12. 2023**. I přesto školám doporučujeme, s ohledem na množství povinností, začít s nastavováním whistleblowing procesů zavčas a nenechávat je na poslední chvíli.

Co musí škola udělat, aby splnila své zákonné povinnosti

1. Zavést vnitřní oznamovací systém

Jednou ze základních povinností je zavést **vnitřní oznamovací systém**, prostřednictvím kterého mohou oznamovatelé podávat svá oznámení, a to hned několika způsoby:

- **písemně** – př. online oznamovacím kanálem, e-mailem, vhozením do schránky důvěry, poštou;
- **ústně** – tj. telefonicky;
- **osobně** – na žádost oznamovatele.

Vždy záleží na škole, jak si vnitřní kanály nastaví. Zákon umožňuje pověřit vedením oznamovacího systému externí osobu. Využít je tak možné i některý z komerčně nabízených systémů vyvinutých speciálně pro tyto účely.

V každém případě je zapotřebí organizačně i technicky **zajistit, aby se s oznámeními mohla seznamovat pouze k tomu určená (příslušná) osoba**. Nesplnění této povinnosti je rovněž přestupkem.

2. Určit a poučit příslušnou osobu

Škola jako povinný subjekt musí určit jednu nebo více příslušných osob a poučit je o jejich právech a povinnostech. Příslušnou osobou může být pouze fyzická osoba, která je bezúhonná, zletilá a plně svéprávná. Za výkon činnosti jí náleží odměna.

Tato osoba přijímá a posuzuje důvodnost oznámení, jako jediná se může seznámit s jeho obsahem a o skutečnostech v něm uvedených, včetně totožnosti oznamovatele, zachovává mlčenlivost. Komunikuje s oznamovatelem v zákonných lhůtách, oznámení vyšetřuje a navrhuje opatření k nápravě nebo předejití protiprávnímu stavu. Také odpovídá za vedení zákonné evidence. Při výkonu své činnosti postupuje nestranně.

Jestliže příslušná osoba nebude své povinnosti plnit, jde o přestupek, za který jí v jednotlivých případech může být uložena pokuta až 100 tis. Kč.

Volbu konkrétní příslušné osoby by proto měla škola vždy pečlivě zvážit. Mělo by jít o někoho, kdo poskytuje dostatečnou záruku k řádnému výkonu této činnosti. Osobu je možné zvolit z řad zaměstnanců, ale rovněž lze její výkon outsourcovat, tzn. určit externí osobu. Za vhodnou osobu lze považovat např. advokáta, neboť jednou z povinností příslušné osoby je i právní posouzení, zda je oznámené jednání skutečně protiprávní, což může být pro člověka bez právního vzdělání obtížné.

3. Zveřejnit informace způsobem umožňujícím dálkový přístup

Na webových stránkách ukládá zákon zveřejnit:

- **informace o způsobech oznamování** prostřednictvím vnitřního oznamovacího systému,
- **informace o možnosti podat oznámení Ministerstvu spravedlnosti**,
- **označení příslušné osoby**, včetně kontaktních údajů,
- **informace, zda škola přijímá oznámení pouze** od zaměstnanců, stážistů a osob na praxi a uchazečů o tyto pozice, nebo i od dalších osob stanovených zákonem (př. osoby samostatně výdělečně činné).

4. Zajistit posouzení důvodnosti oznámení příslušnou osobou

Byť posouzení důvodnosti provádí příslušná osoba, odpovědnost za přestupek jde i za školou. Vhodným řešením může být určit alespoň dvě příslušné osoby, které budou navzájem dohlížet na dodržování této povinnosti.

5. Zajistit dodržování lhůt

Příslušná osoba má s oznamovatelem komunikovat v zákonných lhůtách. I v tomto případě odpovídá za plnění povinnosti i škola. Proto doporučujeme, aby škola průběžně kontrolovala, zda příslušná osoba zákonné lhůty dodržuje. Opět může být vhodné určit alespoň dvě příslušné osoby, které budou dbát na dodržování lhůt při komunikaci s oznamovatelem.

6. Přijmout opatření k nápravě

V případě, že příslušná osoba dospěje k závěru, že skutečně došlo nebo může dojít k protiprávnímu jednání, navrhne škole opatření k nápravě nebo předejití protiprávnímu stavu.

Konkrétní opatření již přijímá škola. Může přijmout navržené opatření, ale i jiné vhodné opatření podle vlastního uvážení. Za jeho (ne)přijetí proto odpovídá pouze škola.

Zákaz odvetných opatření

Pokud oznamovatel nahlásí protiprávní jednání, nesmí proti němu (ani dalším vyjmenovaným osobám) být přijato žádné odvetné opatření (výpověď, snížení mzdy aj.). Zákaz se vztahuje na všechny zaměstnavatele bez výjimek a platí od **1. 8. 2023**.

Pokud je i přesto odvetné opatření přijato, jde o přestupek s možnou pokutou až 1 mil. Kč. Zároveň má dotčená osoba právo požadovat přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. V soudním řízení to bude žalovaný, kdo bude muset prokázat, že uložené opatření bylo objektivně odůvodněno legitimním cílem a nešlo o odvetné opatření ve smyslu zákona.[1]

Závěr

Byť velkou část zákonných povinností fakticky vykonává příslušná osoba, je nutné mít na paměti, že je to i povinný subjekt, kdo odpovídá za zajištění výkonu její činnosti, a to pod sankcí pokuty. Důležité tak je nejen správně zvolit a nastavit vnitřní oznamovací systém, ale také uváženě určit vhodnou příslušnou osobu a výkon její činnosti při zachování mlčenlivosti průběžně kontrolovat.

[1] § 133a odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Mgr. Eva Matějková, advokátka

Erudit advokátní kancelář

TEXT: **LUKÁŠ DOUBRAVA**

TEN, JENŽ AMERIČANY PŘESEDLAL Z KONÍ NA AUTA

Henry Ford, génius, kterého není radno analyzovat

Fordův zásadní přínos pro masový rozvoj osobní dopravy, a vůbec industrializaci USA i Evropy je nezpochybnitelný. Zároveň však byl hlasitým zastáncem venkova, města si ošklivil. Byl pacifista, přesto vlastním podnikáním svého času podporoval Hitlera i Stalina. Byl přesvědčením individualista, i tak jeho firemní personální politika stavěla na sociálním inženýrství. Ve svých továrnách, včetně významných pozic, zaměstnával invalidy, černochy nebo Židy s tím, že nejeden ze synů Abrahámových byl jeho přítelem. Přitom ale stál za řadou antisemitských textů.

Fordův významný obchodní manažer James Joseph Couzens (1872–1936) o svém šéfovi jednou prohlásil: „Nemůžete analyzovat génia. A Ford génius je."

Zdá se, že tímto doporučením se řídí i autoři většiny portrétních textů dneška, jež popisují a oprávněně vyzdvihují Fordovu podnikatelskou, inovátorskou i filantropistickou činnost, jeho nezpochybnitelný antisemitismus však zpravidla přejdou jen suchým krátkým faktografickým konstatováním, maximálně ho pak okomentují jako jakési velikánovo dočasné pomýlení zaviněné Fordovou nízkou vzdělaností a zřejmě i jeho přílišnou důvěřivostí a naivitou.

Začněme proto nejprve Fordovými vlastními slovy, a to z jeho zavrhované knihy *Mezinárodní Žid: Světový problém* (*The International Jew: The World's Problem*, 1920–1922), která je odborníky na extremismus považována i po stu letech za jeden z nejčtenějších textů v oblasti antisemitismu, přičemž hlavní problém podle nich spočívá v tom, že do značné míry staví na spisu označovaném jako *Protokoly sionských mudrců* vydaném poprvé roku 1903 v Rusku. Ten totiž badatelé už v roce 1921 odhalili coby podvrh vytvářející dojem, že Židé dlouhodobě usilují o ovládnutí světa. A historici pak druhým dechem dodávají, že Fordova publikace měla nemalý vliv na utváření předválečného nacismu, ba přímo nadchla samotného Hitlera!

„Kdo dal nejprve těmto dokumentům název ‚mudrcové sionští', jest neznámo. Bylo by lze z nich odstranit bez většího zkomolení poukaz na židovský prapůvod; a přece by zůstaly v platnosti všechny hlavní body programu k zotročení světa v tak nesmírném rozsahu, v jakém se to světu dosud nestalo. Přece by však odstraněním zmínky

Archiv autora

Henry Martin Ford
(30. 7. 1863 – 7. 4. 1947)

o židovském původu mohl vzniknouti jistý počet rozporů, nevyskytujících se v nynější formě. Cíl, v protokolech odhalený, jest podkopati každý lidský řád a státní moc, aby se mohla zřídit nová světová vláda ve formě neomezené vládní moci. Tento plán nemohl vyjíti z některé z panujících tříd, pevně třímajících plnou státní moc, nanejvýš snad od anarchistů. Ale tito nejsou vyznavači neomezené vlády jedincovy, nýbrž oné státní formy, po které oni baží," píše se v prvním českém vydání (Praha: B. Kočí, 1924).

Hodinky coby stavebnice

Fordovi předkové v otcově linii byl Angličané, kteří se v 16. století přestěhovali do Irska. Odtamtud ještě pocházel i William Ford (1826–1905), jenž však většinu života prožil již ve Spojených státech. Usadil se v Michiganu, kde se oženil s Mary Litogotovou (1839–1876), kterou jako sirotka belgických přistěhovalců adoptovali jejich sousedé. Manželům Fordovým se narodilo celkem osm dětí, jež vyrůstaly na malé farmě ve Springwells Township u města Dearborn nedaleko Detroitu.

Nejstarším byl syn Henry, který světlo světa spatřil uprostřed občanského ozbrojeného konfliktu. Bylo to jen měsíc po jednom z nejvýznamnějších vojenských střetů války Severu proti Jihu, jímž byla bitva u Gettysburgu ze začátku července 1863.

Henry musel už odmala tvrdě pracovat na farmě. Tato dřina ho sice odpuzovala, avšak zřejmě už tehdy začal uvažovat o tom, co všechno by se dalo udělat jinak a lépe, aby se práce farmářů zjednodušila a zefektivnila: Mít tak stroje, které by za lidi i tažná zvířata vykonávaly tu nejtěžší práci…

O Henryho dětství toho není známo mnoho, sám skoro nic neprozradil ani ve svých pamětech. Alespoň se z nich ale dozvídáme, že zásadním pro něj byl rok 1875. Tehdy se jednak stal svědkem pro něj vůbec první jízdy silničního vozidla, jež nebylo taženo koňmi či volským potahem, ale bylo poháněno motorem, jednak ke svým dvanáctým narozeninám dostal kapesní hodinky. Avšak místo toho, aby se s nimi před svými vrstevníky stavěl na odiv, uklidil se do ústraní a pustil se do jejich rozebírání a zpětného skládání. (V patnácti pak platil za vyhledávaného opraváře hodinek v kraji.)

I následující rok byl pro něj rovněž významný, bohužel už nijak pozitivně, byl dokonce přímo tragický – v pouhých sedmatřiceti letech zemřela jeho milovaná matka.

Po dokončení osmého ročníku jednotřídní školy otec doufal, že Henry jako prvorozený syn zůstane natrvalo doma, aby časem převzal rodinnou farmu. Ale ten farmařit rezolutně odmítl, navíc si ho již cele podmanil svět techniky. A tak se ve svých šestnácti vypravil do Detroitu, kde se postupně u dvou firem vyučil zámečníkem a rovněž se tam naučil opravovat parní stroje i zařízení, jež poháněly.

Po třech letech se Henry na rodnou usedlost sice vrátil, ale hlavně proto, aby se postaral o částečnou mechanizaci tamní práce. Zřídil si dílnu, v níž sestrojil takzvanou farmářskou lokomotivu, tedy parní traktor. Později byl najat společností Westinghouse, aby opravoval její parní stroje. Nicméně pořád zůstával na farmě.

V pětadvaceti se oženil s Clarou Jane Bryantovou (1866–1950), jež rovněž pocházela z farmářské rodiny, a živil se nadále farmařením, opravou strojů a provozováním vlastní pily.

Postupně došel k přesvědčení, že parní stoje nebudou pro svou vysokou hmotnost nikdy vhodné pro silniční vozidla, proto začal zkoumat jiné druhy pohonu. Elektřinu záhy zavrhl jednak z obdobných důvodů, tedy pro nepřijatelnou velikost baterií, jednak kvůli omezení a nákladnosti trolejí. V roce 1885 se proto zabýval Ottovým jednoválcovým spalovacím čtyřdobým motorem, jejž pět let nato nahradil motorem dvouválcovým.

Peníze mají být až výsledkem práce

Bylo na čase opět odejít do Detroitu. Firma Edison Illuminating Company of Detroit ho totiž v roce 1891 zaměstnala jako inženýra v elektrárně. Přitom se pustil do svých dalších experimentů se spalovacím motorem. Výsledkem bylo zkonstruování čtyřkolového silničního vozidla, které pojmenoval Ford Quadricycle, tedy Fordova čtyřkolka, a jíž se také říkalo kočár bez koní. Tento první Fordův automobil o síle čtyř koní byl poháněn etanolem a dosahoval rychlosti až 32 km/h. Celkem během pěti let vyrobil tři kusy. Roku 1893 se manželům Fordovým narodilo jediné jejich dítě, a to syn Edsel.

V roce 1896 byl úspěšný konstruktér pozván na setkání manažerů firmy, kde byl představen samotnému Thomasi Alvovi Edisonovi (1847–1931). Tomu se Fordovy experimenty s automobily zamlouvaly a povzbudil ho, aby v nich pokračoval. Nicméně Fordovo zaujetí bylo už tak velké, že s dosavadním zaměstnáním přestávalo být slučitelné…

„Edisonova společnost mi nabídla místo vedoucího provozu, avšak pod podmínkou, že se vzdám svého plynového motoru a budu se věnovat něčemu opravdu užitečnému. Musel jsem si tak vybrat mezi prací a svým automobilem. Rozhodl jsem se pro automobil, nebo jsem se spíše vzdal pracovního místa. Ve skutečnosti nebylo o čem přemýšlet, neboť jsem již věděl, že auto je předurčeno k jistému úspěchu," napsal ve své autobiografii *Můj život a dílo* (*My Life and Work*, 1922).

A tak se v roce 1899 rozhodl od Edisona odejít (ovšem až se příště potkají, stanou se z nich dobří přátelé) a založit za pomoci dvanácti investorů (včetně starosty Detroitu) firmu, v níž bude mít sám alespoň malý podíl. Nazvali ji Detroit Automobile Company. Úspěšná sice nebyla, šlo ale o vůbec první podnik svého druhu ve městě, které se jednou stane synonymem právě pro výrobu automobilů. Za rok společnost postavila 19 vozů (prvním byla benzinová dodávka), jejichž výroba byla tak finančně náročná, že prodej nedokázal pokrýt ani náklady a firma proto zkrachovala. Mohl za to zejména Fordův celoživotní perfekcionismus, který mu bránil dát na trh výrobek, jejž nepovažoval za dostatečně kvalitní.

Archiv autora

Fordova první automobilová dílna v Detroitu

„Na podnikání, jak se tehdy provozovalo, mě nejvíce překvapovala všeobecná snaha vydělat co nejvíce peněz a velmi nízký zájem o kvalitu poskytované služby. Měl jsem za to, že by to mělo být přesně naopak a za přirozený postup jsem považoval, že peníze mají být až výsledkem práce. A také mi nešla na rozum všeobecná lhostejnost ke zlepšování výrobních metod. Tehdy šlo jen o to, aby dodaný výrobek zákazníkovi stačil natolik, aby za něj zaplatil. Jinými slovy se zboží nevyrábělo proto, aby veřejnosti dobře sloužilo, ale aby se za něj dostalo co nejvíc peněz, a to bez jakéhokoliv zájmu o spokojenost zákazníka. Hlavní bylo pouze prodat," uvedl Ford v téže knize.

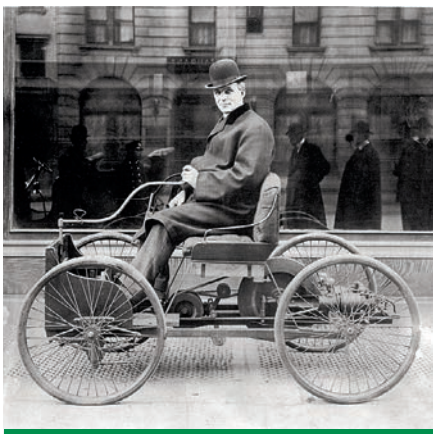

Wikimedia Commons

Ford Quadricycle (1896)

Závodníkem z nutnosti

Netrvalo ale dlouho a Forda oslovili další investoři. Vznikla tak nová firma. Ta dostala název The Herny Ford Company a soustředila se na výrobu závodních vozů. Dokonce sám Ford se na čas stal automobilovým závodníkem: „Mně osobně závodění nikdy příliš nic neříkalo, ale veřejnost stále odmítala považovat automobil za něco jiného než jen za rychlou hračku. Takže jsme se později také museli pustit do závodění. Rozvoj automobilového průmyslu se kvůli tomuto počátečnímu trendu se závoděním zpomalil, jelikož výrobci se namísto kvalitních vozů snažili vyrábět vozy rychlé. A to byla příležitost pro spekulanty."

Avšak ani tato firma na trhu neuspěla. Nicméně později se přeměnila (již bez Forda) na Cadilac Company, společnost jež se zaměřila na výrobu drahých luxusních automobilů, tedy na pravý opak toho, jakou obchodní filozofii už tehdy vyznával Ford. Ten totiž chtěl vyrábět lidová auta: „Vždy existuje dostatek ochotných a dychtivých lidí ke koupi za předpokladu, že jim dodáte to, co chtějí, a za rozumnou cenu."

A protože Ford, přesvědčený o správnosti své vize, se nikdy nevzdával, ani od dalšího podnikání v automobilovém průmyslu se odradit nenechal. V roce 1902 založil firmu Ford & Malcomson, Ltd., a to spolu s detroitským uhlobaronem Alexanderem Youngem Malcomsonem (1865–1923). Avšak ani tentokrát se prodejům příliš nedařilo. Malcomson přesto přitáhl další investory, přičemž firmu přejmenovali na Ford Motor Company. A tehdy Ford naplno uplatnil svou převratnou obchodní strategii v daném oboru podnikání. Spočívala v tom, že nebude nabízet auta pouze na objednávku, jak bylo tehdy standardním zvykem, ale že bude vyrábět vozy i na sklad, aby zákazník, který provozovnu navštíví, mohl se zakoupeným vozem ihned odjet.

V čem se ale prezident nové firmy Malcomson s viceprezidentem Fordem neshodli, byla Fordova představa vyrábět všechny díly automobilu ve vlastním podniku. Nakonec Ford (dočasně) ustoupil před Malcomsonovým přesvědčením, že jednotlivé součástky budou nakupovat od externích subdodavatelů, aby vozidla mohla být co nejdříve na trhu.

První prototyp vyrobený v roce 1903 podnikatel nazval prostě Model A. Vyrobeno bylo 1700 kusů, jejichž prodej pak umožnil další vývoj. A tak Ford jednoduše pokračoval podle abecedy, až se po pěti letech se svým týmem inženýrů dopracoval k písmenu T. (Část těchto prototypů se však do prodeje nikdy nedostala.) Toto třiapůlmet- ▶

Montážní linka (1913)

Wikimedia Commons

rové čtyřmístné auto Ford představil slovy: „Postavím auto pro masy. Bude dost velké pro rodinu, ale také dost malé na to, aby s ním jeden člověk mohl jezdit a starat se o ně. Bude vyrobeno z nejlepších materiálů, nejlepšími zaměstnanci, s nejjednodušší konstrukcí, kterou je moderní inženýrství schopno vymyslet. Ale bude tak levné, že každý člověk pracující za dobrý plat bude vlastnit jedno – a užívat si se svou rodinou mnoho hodin radosti pod Božím širým nebem."

Společným jmenovatelem všech použitých technologií byla snaha o maximální praktičnost a univerzálnost: Automobil byl poháněn čtyřválcem, jenž kromě benzínu spaloval rovněž petrolej nebo etanol. Dokázal zvládnout i náročný terén, což se do té doby ještě žádnému sériově vyráběnému automobilu nepodařilo. „Téčko" by tak směle mohlo symbolizovat i první terénní auto v dějinách. Toho Ford docílil jednak tím, že vozidlo bylo díky svým šesti stům kilogramům nezvykle lehké (pokud přece jen zapadlo, čtyřmístná posádka jej poměrně lehce vytlačila), jednak byl podvozek vyroben z masivních ocelových rámů té nejvyšší kvality. Přestože takzvanou vanadiovou slitinu používaly jen ty nejluxusnější automobilové značky, Ford díky tomu, že tuto ocel nakupoval opravdu ve velkém, snížil její kupní cenu na minimum. Pedálové ovládání bylo zkonstruováno tak, aby bylo možné auto lehce rozhoupat vpřed a vzad, což mu také pak lépe umožňovalo vyjet z bláta či sněhové závěje. A celkově bylo vyrobeno s tím, aby se dalo snadno opravovat.

Trefa do černého

Ford byl proto oprávněně přesvědčen, že technicky se konečně dobral k modelu, jenž splňoval všechny nároky na masové vozidlo. Avšak následujícího roku prodala firma jen tisícovku kusů. Příčina? I když se Ford snažil maximálně snížit náklady (ovšem aniž by tak učinil na úkor kvality), pod 850 dolarů se nedostal, což si průměrně vydělávající Američan ještě většinou stále dovolit nemohl. Co tedy udělat, aby stávající fiskální období, tedy rok 1910 dopadl ekonomicky o poznání lépe?

Nejprve byl urychleně vystavěn nový závod, který lépe odpovídal výrobním nárokům. Dalším krokem byl důraz na marketing. Kromě všudypřítomné reklamní kampaně v tisku bylo úkolem nezávislých prodejců propagovat nejen daný vůz, ale i samotný koncept masového automobilismu, včetně zakládání místních autoklubů. Téčko však bylo propagováno nejen coby auto pro volný čas, ale i jako vynikající nástroj při podnikání, včetně zemědělství. Prodeje sice začaly raketově růst, ale onen vytoužený boom nastal až v roce 1913.

Tehdy přišel jeden ze zaměstnanců firmy William C. Klann (1870–1945) s jednoduchým, ale pozoruhodným nápadem: Při návštěvě chicagských jatek si všiml, jak efektivně tam masný průmysl funguje, když při bourání používá pohyblivý pás. Proč z „demontážní" linky neudělat naopak linku montážní a nevyužít ji při výrobě téčka? Fordovi se myšlenka zalíbila a záhy ji uvedl do praxe. Výsledkem bylo, že zatímco do té doby trvala kompletace jednoho téčka dvanáct a půl hodiny, po zavedení pásové výroby v roce 1914 jen hodinu a půl, a to navíc za využití menší pracovní síly. Není proto divu, že v daném roce vyprodukoval Ford více automobilů než všichni ostatní američtí výrobci dohromady a prodej překročil čtvrt milionu kusů. V roce 1925 pak činila denní produkce úžasných 10 tisíc vozů! A celkem bylo mezi lety 1908 až 1927, kdy se legendární téčko vyrábělo, vyprodukováno přes 15 milionů kusů, přičemž devět z deseti automobilů světa mělo značku Ford!

Nezanedbatelnou roli ve Fordově úspěšné expanzi hrálo i to, že se mu podařilo roku 1919 vykoupit od všech sedmi menšinových akcionářů jejich firemní podíly. Stal se tak svrchovaným vládcem tehdy největšího obchodního impéria řízeného a vlastněného jednotlivcem. To navíc časem podnikalo i v řadě dalších odvětví, jako třeba na železnici, v dřevařském, uhelném, lodním, či dokonce i leteckém průmyslu.

Ford myslel na kdejaký detail. Tak například trval na dodržování přesných rozměrů dřevěných beden, do nichž byl balen různý výrobní materiál. Proč? Vždyť to přece na první pohled působí až jako nějaký chorobný perfekcionismus. Avšak po rozbalení se z nich hned stávala prkna pro podlahu téček! Anebo všechny vyrobené kusy byly po zavedení pásové výroby k dostání jen v černé barvě. Důvod? Jednak to, že černá schla ze všech barev nejrychleji, jednak proto, že všechny komponenty karoserie byly mezi jednotlivými vozy vždy plně kompatibilní.

Prodej Plechové Lízy, jak se téčku začalo přezdívat, byl natolik úspěšný, že od roku 1917 nemusel Ford platit už vůbec žádnou reklamu. A cena jednoho vozu z oněch 850 dolarů v roce 1909 klesla během dvaceti let i přes inflaci na neuvěřitelných 260 dolarů!

Od pátého za bůra

Fordovo podnikání a s ním související kroky měly ale i další významné společenské dopady. Od 5. ledna 1914 činila mzda dělníka v jeho továrně pět dolarů za den, což byl dvojnásobek oproti konkurenci, přičemž Ford ještě nechal zavést pevnou osmihodinovou pracovní dobu. (Od roku 1926 přibyl, oproti všude ještě dlouho běžným šesti dnům, i pětidenní pracovní týden.) Zároveň se snažil maximum fyzicky náročných úkonů převádět na strojovou výrobu a zaučit co nejrychleji (do týdne)

Závod v Buenos Aires (cca 1921)

Wikimedia Commons

nekvalifikované dělníky, a to i proto, aby technicky vzdělaní a vyškolení zaměstnanci mohli být využíváni při sofistikovanějších činnostech ve výrobě i ve vývoji.

Nejen na dělnickou, ale na každou pracovní pozici byl pro nově příchozí zaměstnance připravený důmyslný systém zaučení. Přitom firma ještě dokonce provozovala vlastní střední školu zaměřenou na automobilový průmysl. A protože Ford vždy preferoval na praxi zaměřené názorné vzdělávání, žáci průběžně střídali školní lavice s výukou přímo v automobilce.

Jak se podnik neustále rozrůstal, přijímal i tisíce migrantů z celého světa, kteří se většinou museli teprve naučit anglicky. A kde jinde, než ve Fordových jazykových kurzech? Ty se zdarma konaly před nebo po pracovní době, a to vždy naráz ve velkých počtech pod širým nebem na dvoře

závodu. Mezi stovkami u dlouhých stolů sedících studentů chodily s nejrůznějším nářadím a součástkami desítky učitelů, kteří chtěli, aby po nich frekventanti vyslovovali jejich názvy. Program *Ford English School* byl tak respektovaný, že jeho úspěšné absolvování uznávaly i úřady při udělování amerického občanství.

Ford se však o své zaměstnance staral i jinak, a to až za hranice jejich soukromí… Čerpání různých benefit (podniková zdravotní péče, sportovní a kulturní vyžití nebo speciální prémie) ze sociálního programu pro stálé zaměstnance bylo podmíněno dodržováním řádného života, a to i mimo pracovní dobu či zdi podniku. Za tímto účelem nechal Ford zřídit Sociologické oddělení, jež bylo ale ve skutečnosti spíše skupinou šmíráků, kteří měli za úkol dohlížet na pracovníky, jestli ve svém volném čase například neholdují alkoholu nebo hazardu, zdali mají doma uklizeno či spoří!

Téčko se také stalo prvním automobilem v dějinách, jenž se vyráběl ve více (nakonec třiatřiceti) zemích současně, například v Novém světě kromě USA i v Kanadě, Mexiku, Brazílii nebo v Argentině, na asijském kontinentě v Japonsku, na tom starém pak v prvé řadě v Británii, dále ve Francii, Belgii, Španělsku, Dánsku, Norsku, ve Stalinově Sovětském svazu i v Německu…

Nic jsem nevěděl!

Tam se pak vyráběly i následné modely, nejdříve Model A (staronové označení), který v prosinci 1927 vystřídal téčko, a to zejména kvůli jeho již setrvale klesajícím prodejům. Od roku 1931 si firma osvojila novou obchodní strategii, která oproti dosavadní sázce na „nadčasový“ model vyžadovala přijít na trh každoročně naopak s modelem novým. Rok před nástupem Adolfa Hitlera k moci to byl v roce 1932 Ford V8 s prvním plochým a levným osmiválcovým motorem. Avšak vůdci třetí říše neimponoval jen Fordův úspěch v automobilovém průmyslu, neméně ho oslovila i byznysmenova publikační činnost.

Roku 1918 zakoupil Ford týdeník The Dearborn Independent. Jeho šéfem se stal Američan německého původu Ernest Liebold (1884–1956), jenž zároveň dohlížel na Fordovy finance i podnikání mimo automobilku, a vůbec byl tehdy nejbližším Fordovým spolupracovníkem i důvěrníkem. Po roce byly noviny více než čtvrt milionu dolarů ve ztrátě. Liebold se proto na základě vypracované obsahové analýzy rozhodl vsadit na senzacechtivost. A protože byl přesvědčen o světovládných ambicích Židů, nechal najmout soukromé detektivy, kteří začali hledat údajně kompromitující informace o prominentních příslušnících tohoto etnika. Od května 1920 pak začaly v týdeníku vycházet antisemitské články, včetně rozsáhlých citací z *Protokolů sionských mudrců*. Všechny byly podepsané Fordovým jménem, a to i přesto, že jeho

Harry Shipler / Wikimedia Commons

Ford Model T (1910)

projev byl jak ve slově psaném, tak mluveném vždy hodně slabý.

Avšak ani tato strategie nijak podstatně odbyt novin nezvýšila. Teprve když Liebold rozhodl o tom, že dealeři firemních aut musejí spolu s nimi prodávat i předplatné daného týdeníku, začal se počet čtenářů (nedobrovolně) zvyšovat. Avšak zdvihla se rovněž i nevole, a to nejen v židovských kruzích. Tak třeba detroitský rabín Leo Morris Franklin (1870–1948), Fordův blízký přítel, odmítl toho roku od něj převzít každoroční dárek – nový vůz. Část dalších Fordových židovských přátel se však od něho neodvrátila. Zdá se, že se tak spokojila s jeho vysvětlením, že útoky jsou mířeny jen na vlivné židy typu Rothschilda. Od listopadu 1920 pak tyto antisemitské texty (celkem jich bylo 91) začaly postupně vycházet i knižně.

Navíc s články si dal Ford pauzu (od ledna 1922 do dubna 1924), a to i na základě apelu samotného Edisona. Následnou novou vlnu si však už nenechal líbit i osobně kritizovaný židovský právník Aaron Sapiro (1884–1959) z Chicaga, jenž Forda v roce 1927 zažaloval. Obhajoba tvrdila, že teprve tehdy se Ford o skutečném obsahu inkriminovaných textů poprvé dozvěděl! Výsledek? Došlo k mimosoudnímu vyrovnání, které kromě finanční kompenzace představovalo i velmi kajícnou veřejně publikovanou písemnou omluvu za všechna Židům způsobená příkoří. A též The Dearborn Independent zanikl…

Přestože Ford vyráběl v Německu i poté, co se nacifikovalo (jako ostatně řada jiných amerických firem), odmítl jakékoliv využití svých produktů pro armádní účely. A do poslední chvíle věřil, že militarizující se země žádnou válku stejně nerozpoutá. A tak v roce 1938 přijal i *Záslužný řád Německého orla*. Zároveň vydal prohlášení, že je celoživotním pacifistou a že s nacismem v žádném případě nesympatizuje. Navíc ve svých továrnách v USA zaměstnával i Židy, kteří emigrovali před Hitlerem. Ovšem ještě v dubnu 1939 jeho firma obdarovala vůdce šekem s částkou 35 tisíc marek! Vše pak skončilo vypuknutím druhé světové války, kdy Německo zabralo veškeré zahraniční továrny, včetně těch Fordových.

V letech 1940–1941 prodělal Ford sérii mozkových mrtvic a začal nejen fyzicky, ale i duševně výrazně upadat. Přestože formálním prezidentem společnosti byl už od roku 1919 jeho syn Edsel, rozhodující slovo měl fakticky stále otec. Ale když devětačtyřicetiletý Edsel v roce 1943 zemřel na rakovinu, Ford senior se opět plně ujal vedení. Dva roky nato ho však jeho manželka i snacha přesvědčily, aby kontrolu nad svou společností předal osmadvacetiletému vnukovi Henrymu. V důchodu pak Ford strávil už jen dvě léta – zemřel v třiaosmdesáti na krvácení do mozku. S jeho pamětí plyne, že sám se ale za žádného génia nepovažoval: „Génius má cestu k úspěchu již vyšlapanou. A my ostatní se k němu musíme dopracovat.“

Archiv autora

Ford a Edison (1930)

… Daniela Kramulová, Revize RVP ZV v digitální oblasti, Národní pedagogický institut ČR

ICT REVIZE: VYZKOUŠEJTE SI CESTU DO DIGITÁLNÍHO SVĚTA ZÍTŘKA

Digitální svět zítřka je podtitulem letošní vzdělávací konference *EDUCA: Cíl je cesta*, která proběhne v Liberci v rámci tradičního vzdělávacího veletrhu *EDUCA WEEK*. Plenární část konference i následné workshopy pro učitele, které připravil Národní pedagogický institut ČR, se konají v pondělí 9. října 2023.

Všechny naše školy už před časem vykročily na cestu změn ve vzdělávání, které souvisejí s rozvojem digitalizace. Každá z nich si hledá tu svoji cestu podle vlastních podmínek a možností. Revize RVP v informatické a digitální oblasti, jež přinesla výuku nové informatiky a potřebu rozvíjet digitální kompetence, dala těmto cestám nové impulzy i základní milníky na trase, k nimž je třeba dojít – vymezení toho, co by měli žáci v uzlových bodech svého vzdělávání umět.

Některé školy urazily po této cestě změny úctyhodný kus, jiné jsou spíše na začátku a další možná zrovna váhají na rozcestí. Rozdílné jsou i cesty samotné. Někomu se podařilo najet na pohodlnou silnici bez divokých zatáček, na jiných cestách se objevily nečekané uzávěry a objížďky, někdo se musel vracet ze slepé uličky, někoho zas vyloženě těší prošlapávat neprobádané cesty…

Digitální technologie se neustále rozvíjejí, přinášejí do praxe další a další novinky, umožňují ve vzdělávání dříve nerealizovatelné aktivity (díky nejrůznějším digitalizovaným databázím a dalším dříve nedostupným zdrojům, virtuálním laboratořím, 3D modelům vzdálených nebo už neexistujících míst…). Nabízejí pedagogům zajímavé možnosti od příprav na výuku po hodnocení žáků. Všichni už více méně tušíme, že rozvíjení digitálních kompetencí, včetně „aktualizace“ těch stávajících, je cesta, která nekončí. Konference EDUCA vám na ní nabízí celodenní zajímavou, inspirativní i bezpečnou tréninkovou jízdu. Co vás čeká?

Jízda pestrou krajinou s netradičními výhledy

Ranní a dopolední program v liberecké Home Credit Aréně vás zavede na zajímavé silnice i menší uličky, po nichž se můžete bezpečně vydat do krajiny informatiky a digitálních kompetencí. Průvodci vám postupně budou Ondřej Neumajer, který v NPI ČR vede oddělení digitalizace vzdělávání, a už název jeho příspěvku v plenární části „Na cestě digitálního vzdělávání: Jak jsem se opět mýlil“ vám ukáže nejen, že chybovat je lidské, ale také že učení se z omylů a chyb patří k efektivním cestám profesního i osobního růstu.

Shutterstock

Ruce a oči na rozcestí, příspěvek umělce a pedagoga Pavla Kopřivy, je věnovaný novým technologiím v souvislosti s výtvarnými obory a uměleckou praxí.

Daniel Preisler vám představí vědu a techniku jako základ pro stavbu cest k modernímu vzdělávání. Je specialistou na využívání informačních technologií ve školství a jako ředitel školy má zkušenosti s tím, jak vize zavádět do reálné školní praxe. Své napoví i motto ZŠ T. G. Masaryka a Gymnázia v České Kamenici, kde působí: Dobrou školu nedělá moderní technika, ale učitelé, kteří ji používají.

Známá pedagožka a propagátorka kritického myšlení Hana Košťálová vás navede na cestu podporující lepší učení žáků v našich školách. Jan Musil, odborník v oblasti jaderné elektroenergetiky se zkušenostmi z akademické sféry, vedení významného průmyslového podniku i členství v evropské komisi pro přípravu výstavby plazma fúzního reaktoru ITER, se zaměřuje na stavbu mostu mezi vzděláváním a požadavky praxe v příspěvku: „Jdeme ve vzdělávání a požadavcích moderního průmyslu stejnou cestou?“.

Odpolední zážitkové tréninkové a cvičné jízdy

Na startu odpoledního bloku vás čekáme ve třídách liberecké ZŠ Lesní. Z široké palety praktických devadesátiminutových workshopů si můžete vybrat dva – ať už k různým oblastem informatiky (od dat, programování a práce s roboty přes modelování až po praktické využití umělé inteligence), či k rozvíjení digitálních kompetencí napříč předměty. Na své si přijdou učitelé prvního i druhého stupně ZŠ. Češtináři i učitelé cizích jazyků, matikáři, učitelé přírodovědných i společenskovědních oborů, ale i hudební a výtvarné výchovy.

Na konci společné jízdy budete bohatší o užitečné náměty k funkčnímu využití technologií ve výuce při řešení vašich oborových témat, o zážitek ze zajímavých aktivit rozvíjejících digitální kompetence, které si vyzkoušíte v roli žáků, a díky reflexi této zkušenosti si budete umět lépe představit, jak aktivitu nabídnout právě vašim žákům. Inspirovat se můžete nejen od zkušených kolegů-lektorů, ale i nápady a zkušenostmi ostatních účastníků. Podrobnější informace o programu, řečnících i lektorech a jejich workshopu stejně jako odkaz na přihlášení najdete na webu revize.edu/educa nebo pod QR kódem.

Konferenci Educa: Cíl je cesta připravil tým NPI ČR, který zajišťuje podporu škol při zavádění změn v informatické a digitální oblasti v rámci projektu Národní plán obnovy Digi.

Zjistěte víc o konferenci EDUCA: Cíl je cesta a zaregistrujte se.

PROJEKT *UČITELÉ JSOU TŘÍDA* PŘEDSTAVUJE PROFESI PEDAGOGA V 21. STOLETÍ

Po nejbližší rodině jsou učitelé těmi, kdo s dětmi tráví největší množství času a mají zásadní dopad na jejich vývoj. Jsou často pro ně vzory, ovlivňují jejich kariérní volby nebo životní postoje. Představy veřejnosti o tom, co obnáší pedagogická práce, však často začínají a končí u rozdávání známek. Pedagogické fakulty a nevládní organizace podporující učitele proto chtějí ukázat, jak vypadá moderní pedagogika ve 21. století. Kampaň *Učitelé jsou třída* odstartovala na začátku školního roku. V klipu, který ji doprovází, se objeví například herečka Ivana Chýlková.

I když je každoročně učitelství vyhodnocováno jako jedno z nejprestižnějších povolání, není vnímáno jako perspektivní kariérní cesta. Jen zlomek populace přitom tuší, co práce učitele obnáší nad rámec vedení hodin. Pedagogové musí znát základy psychologie, umět se v klidu vypořádat s krizovými situacemi i dokázat povzbudit a motivovat děti s různými vzdělávacími potřebami. Navíc často bojují s nedůvěrou ze strany rodičů. „Věda, technologie, medicína a další obory kráčí neustále dopředu. Stejně tak se děje i ve školství. Svému lékaři věříme, že nám předepíše správný lék, právníkovi, že se nás zastane ve složité situaci. Přál bych si, aby stejnou důvěru vkládali rodiče do učitelů, ačkoli jsou dnešní pedagogické metody značně odlišné od toho, jak si je pamatují oni sami," říká děkan Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy Michal Nedělka.

Učitelé se v praxi setkávají s nedůvěrou zejména ve chvílích, kdy navrhují nový postup či metodu, ať už se jedná o badatelskou výuku dějepisu, nebo o Hejného metodu. Cílem kampaně je zvýšit důvěru v učitele. Aby veřejnost podporovala nutné změny ve výuce, zejména směrem k inovativním metodám a postupům, které děti lépe připraví na trvale proměnlivou budoucnost. Na webu ucitelejsoutrida.cz proto rodiče naleznou, co v dnešní době znamená být učitelem a co všechno musí pedagogové mimo rámec samotné výuky řešit.

Shutterstock

„Když dnes dítě přijde za rodiči s přáním stát se učitelem, většinou se nebudou dmout pýchou jako u jiných, tzv. prestižních povolání. To je něco, co musíme změnit: učitelství je mimořádně komplexní profese. Dobrý učitel je zároveň průvodce, kouč, manažer, psycholog a expert na svůj obor. Krom toho, že je to profese krásná a náročná, je ale naprosto zásadní pro budoucnost celé společnosti," říká Sandra Ort Feyglová, spoluzakladatelka organizace Začni učit!

Projekt je vyústěním spolupráce vzdělávacích institucí a neziskových organizací. Společně jej připravila Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, Pedagogická fakulta Masarykovy Univerzity a neziskové organizace Začni učit!, Otevřeno, Učitelská platforma a Učitel naživo, s podporou Nadace České Spořitelny a MŠMT. Takto široká spolupráce přitom nemá v tuzemském školství obdoby. „Kompetence pro 21. století a jejich rozvoj nejen u dětí a mladistvých, ale také u učitelů a ředitelů jsou hlavní strategickou linkou naší nadace, a proto nám dávalo smysl podpořit tento projekt. Mám radost, že společným úsilím několika subjektů se téma vyzdvihuje a komunikuje," říká Dana Brandenburg, předsedkyně správní rady Nadace České spořitelny.

Projekt podpořili také známé herecké tváře: Ivana Chýlková a Vladimír Škultéty. Jeho cílem je osvětlit, co v dnešní době znamená učit, v čem jsou nové metody přínosné a proč má smysl důvěřovat pedagogům v jejich používání. Otevírá diskuzi nad hodnotou kvalitního vzdělání pro celou společnost a důležitostí důvěry v učitele a jejich odbornost.[1]

Z představení projektu

[1] Viz finský výzkum, který prokázal, že právě důvěra, autonomie a možností profesního růstu učitelů byly zásadními atributy, které pomohly změně jejich vzdělávacího systému: http://bit.ly/trustandeducation.

... Lucie Zormanová

POSTAVENÍ UČITELŮ VE FINSKU

Učitelské povolání se ve Finsku těší velké oblibě a učitelé jsou zde ceněni. Učitelství je zde podle mnoha průzkumů prestižní povolání, o jehož studium je velký zájem, a proto si vysoké školy mohou vybírat nejvhodnější a nejmotivovanější kandidáty, což se odráží v pozitivním smyslu v jejich následném studiu i pozdějším postoji k práci.

Každý rok se na některý ze studijních oborů zaměřených na přípravu učitelů (od učitelství pro mateřské školy až po učitelství pro střední školy) hlásí mnoho uchazečů, z nichž ke studiu bývá přijato 10 %. Je to bezesporu dáno i tím, že učitelská profese se v této zemi považuje za prestižní povolání. Studium učitelství stejně jako výkon učitelské profese jsou hodnoceny jako náročné. Podle významného finského pedagoga Pasiho Sahlberga je ve Finsku těžší se dostat na studium učitelství než na studium medicíny nebo práva.

Ačkoliv si vysoké školy samy rozhodují o kritériích přijímacích zkoušek a přijímání studentů, většina z nich realizuje dosti náročný dvoufázový model přijímacích zkoušek. V rámci první fáze uchazeči o studium absolvují písemný test, který je pro všechny univerzity připravující budoucí učitele stejný a je orientován na zhodnocení zájmu o daný obor a zjištění znalostí z daného oboru. Písemný test je tedy zaměřen na zjištění základních znalostí uchazečů z pedagogiky a psychologie. Úspěšní uchazeči pak postupují do druhé fáze přijímacího řízení, která probíhá formou individuálních pohovorů před komisí. V rámci této fáze se zjišťuje motivace uchazečů ke studiu oboru, jejich predispozice pro práci učitele či oborové kompetence. Proto studenti řeší problémové modelové situace. Je zde využívána především inscenační metoda. Při výběru uchazečů přihlížejí univerzity také k výsledkům maturit jednotlivých uchazečů, jejich případné zkušenosti s prací s dětmi či k jejich volnočasovým aktivitám, zvláště jsou ceněny volnočasové aktivity zaměřené na sport či umělecké-hudební nebo výtvarné činnosti.

Studium speciální pedagogiky, studium oborů Učitelství pro základní a Učitelství pro střední školy je pětileté, zakončené získáním magisterského titulu. Tříleté studium oboru Učitelství pro mateřské školy je završeno získáním titulu bakaláře.

Vysoké školy si autonomně rozhodují o obsahu studia. Přesto se setkáváme na vysokých školách s tím, že všichni studenti učitelství, bez ohledu na jejich studijní obor, musí absolvovat jednotný pedagogický základ. Cílem je vychovávat budoucí učitele, kteří se ve své práci budou zaměřovat na výzkum, budou schopni samostatně řešit problémové situace každodenní pedagogické práce, využívat nejnovější poznatky z pedagogiky a psychologie ve své výuce, používat inovativní výukové metody a informační a komunikační technologie.

Shutterstock

Ačkoliv je u studentů učitelství v rámci studia rozvíjena jejich schopnost realizovat pedagogický výzkum, především v souvislosti s bakalářskou a diplomovou prací, je také kladen důraz na propojenost teoretických poznatků s praktickou zkušeností. Proto je rozsah pedagogické praxe značný. V rámci studia studijního oboru Učitelství pro 1. stupeň činí asi 30 %, u ostatních oborů 15 %.

V rámci praxe se studenti učí, jak plánovat, organizovat a řídit výuku, jak vést poradenské pohovory a konzultace s žáky a jejich rodiči, a postupně se také seznamují s rozmanitými úkoly, které jsou součástí každodenní práce učitele. Cílem je, aby se kandidáti na učitelské povolání stali samostatnými a odpovědnými učiteli, kteří se budou chtít sami dále rozvíjet a zdokonalovat ve svých profesních kompetencích, stále se vzdělávat a rozšiřovat si vědomosti a aktualizovat své vědomosti v rámci svého vyučovacího předmětu, své specializace, a také je kladen důraz na to, aby byli vedeni ke spolupráci s dalšími členy učitelského sboru na svém budoucím působišti.

Otázka důvěry

Učitelé se ve finské společnosti těší velké úctě, rodiče jim plně důvěřují, a také proto mají učitelé při výkonu svého povolání velkou profesní svobodu. Stát neprovádí žádné inspekce, které by zjišťovaly kvalitu výuky jednotlivých učitelů. Ti si plně rozhodují o tom, jaké výukové metody, organizační formy výuky, způsoby hodnocení žáků a didaktické pomůcky, včetně učebnic, budou v rámci své výuky používat. Ačkoliv se ve Finsku setkáváme s tím, že každý učitel zde má svůj osobitý styl výuky, existují charakteristické elementy, které jsou pro způsob výuky typické, a těmi jsou podpora spolupráce mezi žáky, rozvíjení kreativity, kritického myšlení žáků, jejich občanské angažovanosti a komunikačních kompetencí.

Učitelé však mají pro rozvoj měkkých dovedností, kreativity či kritického myšlení žáků vhodné podmínky. Je známo, že ve finských školách se probírá méně učiva než v českých školách, ale u jednotlivých témat se jde více do hloubky. Ve Finsku vycházejí z koncepce, že žák nejlépe porozumí tomu, co má spojeno s nějakým zážitkem, a informace, které si spojí se zážitkem, si také nejlépe zapamatuje.

Finští učitelé se cíleně vyhýbají soutěživosti a rivalitě mezi žáky. Nepoužívají ani standardizované testy, které by mezi sebou srovnávaly jednotlivé žáky či jednotlivé školy. Naopak používají hodnocení podporující a povzbuzující žáky. Hodnocení má poskytovat informace, které vedou žáky k dalšímu rozvoji. Proto je zde hojně používáno slovní hodnocení, ale i sebehodnocení žáků. Přičemž je třeba podotknout, že systém slovního hodnocení je výborně propracován.

Finové věří v kvalitu svého školství, v to, že všechny školy realizují stejně kvalitní výuku, proto drtivá většina rodičů zapisuje své dítě do školy, která je nejblíže domovu. Charakteristickým rysem zdejšího školství je rovnost. Kvalitní vzdělání je pro všechny zdarma, školy nejsou děleny na horší a lepší, nejsou zde ani realizovány testy na centrální úrovni, které by zjišťovaly na základě výkonu žáků kvalitu konkrétních škol. Ve Finsku vládne přesvědčení, že dělení škol na lepší a horší by ohrozilo kvalitu finského školství a také mělo negativní dopad na psychiku žáků.

Ačkoliv děti oslovují své učitelé, stejně jako ředitele, jménem, panuje ve školách disciplína, která není udržována formální, vynucenou autoritou učitele, ale je výsled-

kem respektu žáka k učiteli i učitele k žákovi, pocitem vzájemné důvěry.

Spolupráce v rámci sboru

Na vzdělávání žáků se podílí nejen samotní učitelé, ale i další personál školy. Jedná se zejména o asistenty pedagoga, speciálního pedagoga, školního psychologa, sociálního pracovníka či zdravotní sestru, kteří jsou běžnou součástí zdejších škol. Ve Finsku nicméně nemají pedagogicko-psychologické poradny. Diagnostika žáků se speciálními vzdělávacími potřebami probíhá již v prvních měsících školní docházky a podílí se na ní učitel, psycholog, speciální pedagog, popřípadě sociální pracovník. Na diagnostiku efektivně navazuje pedagogická podpora, která je rozdělena do tří stupňů. V rámci prvního stupně pedagogických opatření je náprava prováděna především formou diferenciace výuky. V rámci druhého stupně pracuje speciální pedagog s malou skupinou žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Ve třetím stupni jsou zařazeny děti, které docházejí na speciální výuku i mimo školu, popřípadě odcházejí, pokud s tím souhlasí jejich rodiče, do speciální školy. V rámci tohoto systému je kladen velký důraz na spolupráci učitelů a speciálního pedagoga, která bývá úzká, okamžitá a velmi flexibilní.

Další vzdělávání

Všichni učitelé se účastní dalšího vzdělávání. Za další vzdělávání učitelů jsou zodpovědní zaměstnavatelé, tedy obce. Zákonem je dána povinnost účastnit se dalšího vzdělávání alespoň po tři dny v každém školním roce, některá školení jsou pro učitele povinná.

Profesní rozvoj učitelů je podporován pomocí standardu práce učitele, který se zaměřuje na tři oblasti: na předmětové znalosti, sociální a digitální dovednosti.

Velká pozornost je věnována adaptaci začínajících učitelů, kterým při jejich nástupu do školního prostředí pomáhají zkušení učitelé, jež hospitují v jejich výuce. Začínající učitelé mají naopak možnost hospitovat ve výuce zkušených učitelů.

Pracovní čas a platy

Podle zjištění OECD z roku 2018 činí průměrný čas finských učitelů strávených prací 32 hodin týdně, přičemž rozsah přímé pedagogické činnosti činí 24 vyučovacích hodin týdně, dále musí učitelé vyhradit 3 hodiny týdně na spolupráci s ostatními učiteli a dalšími pedagogickými pracovníky školy, především s asistentem pedagoga, speciálním pedagogem a školním psychologem, 3 hodiny týdně na komunikaci s rodiči svých žáků, a k tomu je nutno připočíst 12 hodin povinného vzdělávání za rok. Učitelé ve Finsku nejsou zatíženi velkým množstvím administrativní činnosti. Jedinou povinnou administrativní činností, kterou musí finský učitel vykonávat, je dvakrát ročně vypracovat zprávu o své práci pro ministerstvo školství. Průměrný plat učitele na základních školách dosahuje ve Finsku 3 500 €, na nižších středních školách 3 900 € a na vyšších středních školách 4 500 €. Ve srovnání s průměrnými platy finských stáních zaměstnanců je lehce nadprůměrný.

NEBOJTE SE PŘIHLÁSIT NA VYSNĚNOU ŠKOLU

Střední školy se chystají na nástup nejsilnějšího ročníku deváťáků za posledních 15 let. Bez digitalizace systému to nepůjde, shodují se ředitelé škol. Rodičům a dětem radí, aby si věřili a při výběru škol nesázeli pouze „na jistotu“.

Už loni totiž mezi uchazeči o studium zavládl strach z velké konkurence. Výsledkem bylo, že středním odborným školám dorazilo násobně víc přihlášek, zatímco na gymnázia se leckde hlásili jen ti „stateční“. „Média dlouho dopředu avizovala přetlak uchazečů nad místy ve školách a děti nebo spíš jejich rodiče se lekli. Kdo neměl dostatečné sebevědomí, upustil od vysněné školy, na kterou si nevěřil, a raději si dal přihlášku jinam, kde vnímal nižší riziko neúspěchu. Některé vyhlášené školy tak měly paradoxně přihlášek relativně málo a přijaly i uchazeče, jejichž výsledky by dřív nestačily. Naopak jiným středním školám se kvůli velkému počtu kvalitních uchazečů zvýšila hranice pro přijetí až o několik bodů,“ poukázal ředitel Soukromé střední školy výpočetní techniky Martin Vodička.

Největší nápor uchazečů zažily při posledních přijímačkách střední školy ve velkých městech. Tisíce zájemců o studium v Praze a Brně zůstaly po prvním kole přijímacího řízení nepřijaty. „V naší škole jsme měli zcela naplněny první ročníky již minimálně 4 až 5 let dozadu. Minulý školní rok ale bylo z důvodu vývoje demografické křivky přijímání nových studentů daleko náročnější. Opět jsme zaplnili všechny naše obory již v prvním kole a po dohodě s Odborem školství MHMP jsme zvýšili počet žáků přijímaných na maturitní studium,“ potvrdil Miloslav Janeček, ředitel Střední odborné školy na pražském Jarově.

Minulý školní rok si mohl každý uchazeč podat dvě přihlášky na různé školy či obory. Po přijetí na svoji preferovanou školu automaticky uvolnil místo pro dalšího uchazeče na škole druhé. Nakonec se tak většina dětí ve 2. kole do škol dostala. Potíž byla v tom, že zastaralý systém přijímacího řízení celý proces neúměrně prodlužoval a nervozita rodičů i vytíženost škol rostla. „Nebylo výjimkou, že žák, který skončil na vybrané škole 35. pod čarou, byl po měsíci nejistoty a hledání alternativních řešení preferovanou školou přijat. Všechny strany to však stálo nemálo stresu. Školy přijímaly daný počet studentů, aniž by měly tušení, zda k nim přijatý uchazeč hodlá nastoupit. A naopak žáci, kteří v 1. kole neuspěli ani na jedné z vybraných škol, neměli žádnou platformu, kde by mohli sledovat, zda se z pozice ‚pod čarou‘ posunují vzhůru a klube se šance na přijetí,“ popsal M. Vodička.

Řešení a úlevu by měla podle obou ředitelů přinést digitalizace systému, kterou chystá ministerstvo už pro letošní přijímačky. Na základě projednávané novely školského zákona budou moci deváťáci podávat on-line přihlášky na tři vybrané střední školy nebo obory.

„Pokud dojde k navýšení počtu přihlášek na tři a více, je digitalizovaný systém naprosto nezbytný. Ve chvíli, kdy má uchazeč více možností, stává se z přijímacího řízení živý organismus, který je neustále v pohybu, místa se uvolňují a obsazují dalšími uchazeči. Digitalizace přihlášek celý proces urychlí, zpřehlední, už nepůjde o týdny, ale o hodiny, během nichž se může z nepřijatého uchazeče stát přijatý student. Takže doufejme, že zabrání mnohdy i zbytečné frustraci v 1. kole neúspěšných žáků,“ uvedl M. Vodička.

Podle ředitelů škol je klíčové, aby si děti vybraly školu podle svých zájmů a předpokladů a na přijímací zkoušky se co nejlépe připravily. Pomoci s výběrem mohou učitelé na základní škole, kteří znají schopnosti žáka nejlépe, nebo i pedagogicko-psychologická poradna v místě bydliště. „Děti by se neměly bát, podceňovat se a měly by přihlášku dát na školy, které chtějí, ne o kterých si myslí, že ‚vyjdou‘, a které by je pak ani nebavily. V minulém roce tak někteří uchazeči kalkulovali, upustili od škol, kde by čelili vysoké konkurenci, a raději vsadili ‚na jistotu‘. To však způsobilo, že se zájem uchazečů rozložil přesně opačně – školy, které dosud měly vysoký převis uchazečů, najednou obdržely menší počet přihlášek, a naopak jiným školám vzrostla skokově kvalita uchazečů a tím i konkurence pro ostatní,“ upozornil M. Vodička.

ŠVÉDSKÉ ŠKOLY SE VRACEJÍ K TIŠTĚNÝM KNIHÁM A PSANÍ RUKOU

Méně času tabletům, samostatnému vyhledávání informací na internetu a psaní na klávesnici hodlají věnovat školy ve Švédsku v novém školním roce, který tam začal minulý měsíc. Žáci by měli naopak více používat tištěné učebnice, psát rukou a číst si pro sebe. Návrat k tradičnějším formám výuky je reakcí na názory politiků a odborníků, kteří si v poslední době stále častěji kladou otázky, zda digitalizované vzdělávání, včetně zavedení tabletů do mateřských škol, nevede k omezování základních dovedností.

Švédská ministryně pro školy Lotta Edholmová, která se ujala úřadu před 11 měsíci v nové středopravé koaliční vládě, je jedním z největších kritiků rozsáhlého využívání nových technologií při výuce. „Švédští studenti potřebují více učebnic," prohlásila Edholmová v březnu. „Fyzické učebnice jsou pro výuku důležité," dodala.

Minulý měsíc ministryně v prohlášení uvedla, že vláda je připravena zrušit rozhodnutí státní vzdělávací agentury, podle níž mají být elektronická zařízení v mateřských školách povinná. Vláda ale chce jít ještě dál a digitální výuku pro děti mladší šesti let zcela ukončit.

Ve čtenářských dovednostech se švédští studenti stále pohybují nad evropským průměrem, mezinárodní hodnocení čtenářské úrovně žáků čtvrtých tříd PIRLS ale ukázalo, že si švédské děti mezi roky 2016 a 2021 pohoršily. Zatímco v roce 2016 získalo Švédsko 555 bodů, v roce 2021 to bylo 544 bodů. I výsledek z roku 2021 ale znamenal pro zemi sedmé nejlepší skóre společně s Tchaj-wanem. Singapur, který se umístil v čele žebříčku, se během stejného období zlepšil z 576 na 587 bodů.

Některé nedostatky mohou být důsledkem pandemie covidu-19 nebo mohou odrážet rostoucí počet žáků z řad imigrantů, kteří nemají švédštinu jako svůj mateřský jazyk. Důvodem zaostávání studentů v hlavních předmětech ale může být i příliš dlouhý čas trávený u obrazovek při vyučování.

„Existují jasné vědecké důkazy, že digitální přístroje spíše oslabují než posilují schopnosti studentů se něco naučit," uvedl švédský Karolinský institut. „Domníváme se, že by žáci měli znovu získávat znalosti především z tištěných učebnic a od učitelů, nikoli primárně z volně dostupných, neověřených internetových zdrojů," dodal institut, který patří k respektovaným lékařským univerzitám zaměřeným na výzkum.

Rychlý přechod k digitálním výukovým nástrojům rovněž vyvolává obavy Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu (UNESCO). Ve zprávě zveřejněné minulý měsíc organizace vyzvala k přiměřenému využívání technologií ve výuce. Zpráva žádá státy, aby urychlily zavádění internetu do škol, současně ale uvádí, že moderní technologie by nikdy neměly nahradit prezenční, učitelem vedenou výuku. Zdůrazňuje také nutnost kvalitní výuky pro všechny.

Žák třetí třídy základní školy Djurgaardsskolan ve Stockholmu Liveon Palmer souhlasí s tím, aby žáci trávili ve škole více času off-line. „Baví mě víc psát na papír," říká tento devítiletý chlapec. Jeho učitelka Catarina Braneliusová uvádí, že tablety používá v hodinách matematiky, k psaní textů ale ne. Děti mladší deseti let „potřebují nějakou dobu, aby si procvičily psaní rukou…, než začnou psát na tabletu".

Švédská vláda ve snaze zastavit pokles čtenářských schopností žáků čtvrtých tříd oznámila investici 685 milionů švédských korun (1,4 miliardy Kč) do nákupu knih pro školy v letošním roce. Dalších 500 milionů švédských korun (asi miliarda Kč) má být investováno v roce 2024 a stejná částka i v roce 2025.

DO SEMINÁŘE V KRAKOVĚ SE ZPRVU PŘIHLÁSIL JEN JEDINÝ ŽÁK

Jen jediný zájemce se v prvním kole přihlásil ke studiu v duchovním semináři v Krakově, v druhém kole bylo uchazečů několik. Kurie – správa diecéze – neoznámila, kolik jich zvládlo přijímací zkoušky, upozornil polský list Gazeta Wyborcza v článku o krizi církve v této katolické zemi.

„Je to mimořádně špatný výsledek v diecézi, která je pokládána za centrum náboženského života v Polsku," upozornil list. „V kurii je poplach, protože taková katastrofa tu ještě nebyla," okomentoval situaci nejmenovaný farář z farnosti v okolí Krakova. Dodal, že nejde o závody, ale stejně je ostudné, že v sousední diecézi se zájemců o povolání duchovního našlo mezi mladými muži několik desítek, zatímco v Krakově jich je „jako šafránu". Krize v získávání nových zájemců o povolání duchovního je už vidět v tvrdých číslech: letos církev v Polsku vysvětila 192 duchovních (z toho v pěti diecézích jen jednoho či dva), loni 212 a o rok dříve 264. Podobně klesají i počty duchovních: z 24 208 v roce 2020 na 23 984 o rok později.

„Není tajemstvím, že intelektuální úroveň a emocionální stabilita jsou (pro kněze) důležité, ale (do seminářů) se hlásí mladí dezorientovaní muži, kteří nejsou stálí. Mnoho seminářů, včetně krakovského, zavedlo nultý ročník, aby se ukázalo, zda se kandidát na duchovního skutečně hodí," řekl kněz, který donedávna působil jako pedagog.

Církev se snaží poradit si s krizí mimo jiné příručkou určenou zájemcům o povolání duchovního. V ní se podle listu nejprve rozebírá, co by nemělo být překážkou – jako například nejistota, protože „nikdy nezískáš naprostou jistotu", a tak stačí, že „navzdory obavám cítíš, že by to mohlo být to pravé". Podobně nevadí, že dotyčný nikdy nebyl ministrantem, potýká se s těžkou situací v rodině, anebo „ustavičně zápolí s hříchy". Nevadí ani zájem o děvčata, ani to, že zájemce nepokládají za „pořádného chlapa". Ale církev má i seznam signálů svědčících proti možné budoucí dráze duchovního.

Tím je třeba přístup k tomuto poslání jako k profesi se slušnými benefity včetně respektu společnosti, sociálního postavení a slušného výdělku, nátlak od příbuzných, problémy s vlastní osobností či pochybnosti o víře.

„Ještě na začátku střední školy jsem pomýšlel na to, že se stanu knězem. Jsem věřící, ale církev v Polsku jako instituce je tak vzdálena realitě, že bych se určitě nenechal zlákat do místního semináře. Nevylučuji, že po studiu se k myšlence stát se duchovním vrátím, ale nechtěl bych teologii studovat v Polsku," řekl listu jeden z potenciálních zájemců. „V Polsku je málo duchovních, kteří hovoří jazykem srozumitelným mladým lidem," míní dominikán Tomasz Dostatni. „Kandidáti do seminářů nebudou, když ve farnostech ubývá dětí. Dočkali jsme se v Polsku doby, kdy masový katolicismus zaniká," řekl tento řeholník, který by po vzoru zkušeností z Francie uvítal i v Polsku malé, ale opravdu fungující náboženské obce.

NOVÝ PROJEKT MŠMT ZLEPŠÍ VYUŽÍVÁNÍ DAT VE VZDĚLÁVÁNÍ

MŠMT zahájilo projekt *Datově-analytická podpora pro hodnocení a řízení vzdělávací soustavy ČR*, jehož cílem je zpřehlednit a zefektivnit využívání dat v oblasti vzdělávání tak, aby docházelo k cílenější podpoře škol, žáků i učitelů.

„Cílem projektu je zajistit, aby byla data o vzdělávání veřejně dostupná, prezentovaná v uživatelsky přívětivé formě a opatřená jednoznačnými popisy a aby byla široce použitelná jak pro laickou, tak pro odbornou veřejnost. Chceme být srozumitelní a skutečně efektivně využívat to, co už k dispozici máme, a dobře nastavit systém propojování těchto dat," řekla náměstkyně ministra školství Martina Běťáková.

Díky analýzám bude možné například identifikovat regiony a školy se slabšími výsledky a poskytnout jim cílenou podporu nebo informovat o demografickém vývoji a kapacitách škol, aby bylo možné účinně reagovat. „Data o vzdělávání budou dále propojována s daty z trhu práce, což umožní identifikovat podmínky přispívající k lepší uplatnitelnosti absolventů na trhu práce," uvedl vrchní ředitel sekce informatiky, statistiky a analýz MŠMT Václav Jelen.

Projekt prováže jednotlivé datové sady různého původu, zajistí jejich kompatibilitu, a proto také lepší využitelnost. Partnerem projektu je Česká školní inspekce, pro niž je aktuálnost a relevance dat zásadní: „Nad běžný rámec výběru reprezentativních vzorků škol budou získána více robustní data za školy ve strukturálně postižených regionech. Specifická pozornost bude věnována školám v sociálně vyloučených lokalitách," doplnil náměstek ústředního školního inspektora Karel Kovář.

Projekt je financován z Operačního programu Jan Amos Komenský (OP JAK) částkou téměř 270 milionů korun. „Datová politika, jejíž zkvalitnění je cílem tohoto projektu, je nutnou podmínkou pro jakékoliv další činnosti. Jedná se o systémový projekt, jehož dopad je plošný na celé území Česka a který má proměnit vzdělávací ekosystém. V tomto případě díky kvalitním a spolehlivým datům," doplnil vrchní ředitel Václav Velčovský, který má OP JAK v gesci.

mšmt

NYMBURK POSTAVÍ SVAZKOVOU ZÁKLADNÍ ŠKOLU

Nymburk chce v oblasti Na Hroudách v části Drahelice postavit novou svazkovou základní školu pro několik stovek dětí. Kvůli nové zástavbě ve městě by kapacity škol v příštích letech mohly být nedostatečné. Škola by měla zároveň sloužit i pro žáky z okolních obcí, které se zapojí do svazku. Původně se počítalo s kapacitou 540 dětí, nyní radnice zvažuje i variantu školy pro 810 dětí.

Kvůli nové škole se minulý týden poprvé sešla pracovní skupina zastupitelů. Na mimořádné schůzi v blízkých týdnech mají zastupitelé rozhodnout o schválení smlouvy s developery, řekl místostarosta Zdeněk Vocásek. Radnice chce na investici využít ministerskou dotaci, do poloviny roku 2025 chce mít pro školu stavební povolení. „Čekáme na dokončení demografické studie, ale už z předběžných závěrů víme, že bez problémů naplníme školu pro 810 dětí. Zároveň se nám ozývají okolní obce, že by se rády zapojily do budoucího svazku," řekl Vocásek.

Do tří nymburských základních škol nyní dojíždí z okolních obcí kolem 450 dětí. Město chce co nejdříve začít s přípravou svazku obcí. Dohodu o společném školském obvodu má nyní uzavřenou se třemi obcemi, a to Kamenným Zbožím, Zbožíčkem a Všechlapy. Město zvažuje, že za děti, které dojíždí do nymburských škol, bude od obcí požadovat příspěvek. Pro plánovanou školu by mělo město od developerů dostat za jednu korunu pozemek o výměře 24 000 metrů čtverečních. Investoři mají podle navrhované smlouvy městu přispět například i na novou silnici, která propojí oblast Na Hroudách s Okružní ulicí. Město by jim za to umožnilo postavit další byty.

čtk

MINISTERSTVA BUDOU SLEDOVAT PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Ministerstvo práce a sociálních věcí a ministerstvo školství budou s organizací UNICEF ve dvouletém projektu sledovat fungování předškolního vzdělávání v Česku. Cílem je nabídnout české vládě systém, jehož pomocí může zlepšit dostupnost předškolního vzdělávání, zvýšit kvalitu služeb péče o nejmenší děti a podpořit zaměstnanost rodičů.

„Zatímco se kapacity služeb předškolního vzdělávání a péče pro děti ve věku do tří let postupně zvyšují, účinný monitorovací a evaluační rámec, který by poskytoval údaje o přístupu k těmto službám a jejich kvalitě, chybí," uvedla za UNICEF specialistka na rozvoj dětí v raném věku Lucie Plešková. Změnit by to měl právě projekt, jehož cílem je podle Pleškové podpořit Česko při zvyšování kvality a rovného přístupu ke vzdělávání a péči v raném dětství, zejména ke službám pro děti do tří let věku. Vést k tomu má „vytvoření zastřešujícího systému monitorování a evaluace a poskytnutí technické podpory obcím při rozšiřování přístupu ke službám předškolního vzdělávání a péče a zvyšování jejich kvality", řekla odbornice.

Výsledky dvouletého projektu by měly českým úřadům poskytnout mimo jiné zmapování nabídky a poptávky po službách předškolního vzdělávání a péče a doporučit i na základě dobrých příkladů z jiných zemí to, jak zlepšit přístup a zvýšit kvalitu služeb předškolního vzdělávání a péče o nejmenší děti. Projekt je plánovaný od září tohoto roku do července 2025 a financovaný Evropskou unií prostřednictvím Nástroje pro technickou podporu. UNICEF ve spolupráci s Generálním ředitelstvím Evropské komise pro podporu strukturálních reforem bude poskytovat technickou podporu. Za české úřady projekt vede MPSV ve spolupráci s MŠMT.

Přestože podle expertů poptávka po péči o nejmenší děti roste, v Česku navštěvuje školku nebo dětskou skupinu 6,8 procenta dětí mladších tří let. Průměr Evropské unie je přitom asi 35,9 procenta a Česko tak má návštěvnost těchto zařízení jednu z nejnižších ve srovnání evropských zemí.

MPSV má v Česku na starosti dětské skupiny a MŠMT zodpovídá za mateřské školy. Nejčastějšími zřizovateli školek jsou obce. Ty jsou oprávněné, nikoliv povinné, přijímat ke vzdělávání do školek i děti mladší tří let. Podle odborníků ale obce služby péče o děti mladší tří let často neposkytují.

čtk

SE SLOVY DÍKŮ

Když uslyším první dáma české předškolní výchovy, okamžitě mi naskočí jediné jméno – EVA OPRAVILOVÁ.

Jen málokdo vnesl do pedagogiky zabývající se vzděláváním dětí předškolního věku tolik vědeckého bádání, teoretické fundovanosti a zároveň empatie jako ona.

Absolventka oboru pedagogika a psychologie na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze začínala jako učitelka mateřské školy. Záhy se však, už jako vysokoškolská pedagožka, na univerzitu vrátila. Mnozí studenti, s nimž se za ta léta setkávala, na ni dodnes vzpomínají s úctou a láskou. Teorii dokázala na seminářích přetavit v živoucí praxi a praktické zkušenosti zobecnit teorií. Tím, jak dokázala vtáhnout posluchače do nastolené problematiky, měnily se často i její přednášky zcela přirozeně v semináře. Nestačilo jenom naslouchat.

Její zásluhou byla příprava učitelek mateřských škol u nás povýšena na vysokoškolskou. Studium předškolní pedagogiky bylo poprvé v naší republice otevřeno v roce 1970 právě na Pedagogické fakultě UK. Ostatně plán vysokoškolského studia v podmínkách po roce 1989 byl vypracováván také za její účasti. Oddělení předškolní výchovy, do něhož patřila, vypracovalo na začátku 90. let mimo jiné *Osobnostně orientovaný model předškolní výchovy*. Opíral se *o snahu konstituovat pojetí dítěte a práci s ním na základě zdůrazňování dítěte jako individuální bytosti s respektováním jeho přirozených potřeb, vývojových zákonitostí i sociálních a mravních konstant*. Zároveň však upozorňovala na to, abychom při výchově dětí nesklouzli do opačného extrému – bezbřehému přístupu k dítěti. Předškolní výchova vyžaduje v jejím pojetí svobodu, ale zároveň jasně nastavená pravidla a řád.

Podílela se také na strategických dokumentech: Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání (Školský zákon 2004) a Přípravném vzdělávání učitelek mateřských škol.

Své myšlenky prezentovala nejen u nás, ale také za hranicemi, inspirovala diskuze odborníků na půdě Evropské unie. České i slovenské učitelky se s jejími názory a zkušenostmi dodnes setkávají v odborné literatuře (pod jejím jménem vyšlo na 300 publikací) i na konferencích. Ve spolupráci s nakladatelstvím Albatros a Českou televizí přispěla k výchově dětí prostřednictvím umění.

Poslední monografií *Příběhy české mateřské školy II. – Vývoj a proměny předškolní výchovy (1948–1989)* vydanou v roce 2021 spolu s Janou Uhlířovou, uzavřela své odborné bádání. Kritickou analýzou české předškolní výchovy se autorky přihlásily k domácí tradici, včetně upozornění na negativa, která je třeba překonat osobnostně orientovanou předškolní výchovou.

V roce 1967 dosáhla Eva Opravilová vědecké hodnosti kandidáta věd, jako docentka pedagogiky se však kvůli svým politickým postojům mohla habilitovat až v roce 1990.

O rok později se stala na Pedagogické fakultě UK proděkankou pro studium.

V roce 2009 byla za *„dlouhodobou vynikající pedagogickou, výzkumnou a publikační činnost a celoživotní popularizaci předškolní pedagogiky“* oceněna medailí MŠMT I. stupně. Jako jediný český reprezentant ve vztahu k předškolní výchově je její jméno uvedeno v pařížské národní knihovně Francoise Mitteranda.

Na několika řádcích není možné postihnout všechno, čím doc. PhDr. Eva Opravilová, CSc., obohatila výchovu a vzdělávání nejen dětí předškolního věku (i když těch především). Patří jí za to veliký dík.

Ve středu 4. října oslaví 90. narozeniny. S velkou gratulací přicházejí mnozí, kteří se s ní osobně i pracovně setkávali a setkávají. Společnost pro předškolní výchovu, Asociace předškolní výchovy i redakce Učitelských novin. Několik let byla členkou naší redakční rady, s jejími názory a stanovisky jste se mohli setkávat prostřednictvím článků.

Ne vždycky se jí od společnosti dostávalo ocenění, jaké si zasloužila. Ale vždycky ve svých názorech vytrvala. Přejeme jí pevné zdraví a lásku všech, které kolem sebe má.

UN

POSLANCI ZDRAVOTNÍHO VÝBORU CHTĚJÍ ZACHOVAT VE VYHLÁŠCE PLOTY U MŠ I ODDĚLENÁ WC

§

Poslanci zdravotního výboru z koalice i opozice navrhli úpravy hygienické vyhlášky pro školy, kterou připravilo ministerstvo zdravotnictví. V usnesení žádají zachovat v hygienické či stavební vyhlášce ploty u mateřských škol nebo toalety oddělené podle pohlaví. Podle zástupců ministerstva zdravotnictví ale tyto konkrétní požadavky řeší jiné vyhlášky týkající se staveb, které má na starosti ministerstvo pro místní rozvoj.

„Musíme si uvědomit, že bezpečnost řeší stavebně-technické předpisy,“ řekla k požadavku na zachování plotů ve vyhlášce o ochraně veřejného zdraví hlavní hygienička Pavla Svrčinová. Podobně podle ní není nutné zachovávat hygienickou vyhláškou dané počty toalet na počet žáků ani striktně oddělené toalety podle pohlaví. Již dříve uvedla, že vyhláška se vztahuje na nové stavby či kompletní rekonstrukce.

Deset z 19 poslanců souhlasilo s návrhem poslankyně Ivany Mádlové (ANO) na to, aby v hygienické či stavební vyhlášce zůstala zachována povinnost toalet oddělených podle pohlaví a povinnost oplotit mateřskou školu. Naopak požadavek na zachování povinného počtu hygienických zařízení nebo metrů čtverečních podlahové plochy na počet žáků či studentů nebyl přijat.

Změnu chtěla navrhovat i lidovecká poslankyně Romana Bělohlávková. Chtěla zřizovatelům uložit povinnost zachovat alespoň 80 procent toalet ve školách oddělených podle pohlaví. „A 20 procent by mohlo být unisex,“ uvedla poslankyně. Po přijetí návrhu ANO o svém návrhu nenechala hlasovat.

Již dříve se k vyhlášce kriticky vyjádřili také odbory nebo některé instituce, například úřad vládní zmocněnkyně pro lidská práva. Jeho připomínky namítají, že nižší požadavky by mohly vést k rozdílné kvalitě škol.

Nově navržená pravidla pro školní budovy by měla pro vznikající stavby platit zřejmě od října, uvedli nedávno zástupci ministerstva zdravotnictví. Upravená vyhláška podle nich dává více prostoru pro rozhodování o podobě a chodu školy zřizovatelům a ředitelům, mění třeba požadavky na osvětlení.

čtk

ZLATÝ OŘÍŠEK **HLEDÁ NADANÉ DĚTI Z CELÉ ČR!**

Již čtvrtstoletí nabízí *Zlatý oříšek* všestrannou podporu všem aktivním, šikovným a úspěšným dětem a dětským kolektivům České republiky, které vynikají v jakémkoli oboru nebo vytvářejí něco mimořádného, společensky prospěšného.

Zlatý oříšek nemá žádné kategorie a soutěž je tak otevřena všem dětem od 6 do 14 let, jejich úspěchům, výsledkům v soutěžích, závodech, ale například i zajímavým ekologickým projektům či jinak prospěšným akcím. Ve finálovém televizním pořadu, který Česká televize vysílá vždy na Nový rok, se opět představí se svými schopnostmi a úspěchy 21 nominovaných dětí a dětských kolektivů z celé České republiky. V závěru tohoto pořadu bude vyhlášeno sedm vítězů, na které čekají prestižní ceny Zlatý oříšek a rozdělí si mezi sebou 140 000 Kč. Úspěchem ve Zlatém oříšku získávají nominovaní také příležitost prezentovat svou činnost a výsledky napříč médii, což je pro ně rovněž neocenitelná zkušenost a zajímavá inspirace pro celou veřejnost.

Patrony letošního novoročního televizního finále budou opět velmi úspěšní a inspirativní zástupci různých oborů. Letošními patrony a podporovateli soutěžících jsou televizní moderátor a popularizátor vědy Maroš Kramár, olympijská medailistka v hodu oštěpem Barbora Špotáková a také hudební skladatel a zpěvák Ondřej Brzobohatý.

Za dobu trvání *Zlatého oříšku* se do projektu přihlásilo přes 3 000 soutěžících dětí, náročným sítem jich mezi nominované prošlo téměř 700. V minulosti obdržel Zlatý oříšek také náš nejlepší šachista David Navara, motocyklový závodník Filip Salač nebo skvělý dětský pěvecký soubor BONI PUERI a mnoho dalších.

Jiří Kotmel, předseda Nadačního fondu Zlatý oříšek, který soutěž organizuje, doplňuje: „Chceme, aby děti poznaly, že jejich snaha a práce má smysl. Proto již 25 let realizujeme projekt, který nejen vyhledává, propaguje a odměňuje talentované a cílevědomé děti, ale především je dlouhodobě podporuje a dává jim celoroční motivaci něčeho dosáhnout. Pro takové děti děláme maximum i z toho důvodu, že jsou tím nejdůležitějším předpokladem naší lepší společné budoucnosti."

Přihlášku je možné vyplnit on-line na www.zlaty-orisek.cz do 15. 10. 2023

spa

FINANČNÍ GRAMOTNOST A PODNIKAVOST VE ŠKOLÁCH: ZÁJEM VZROSTL O 40 PROCENT

Učitelé stále víc hledají způsoby, jak kromě klasické výuky dětem přiblížit praxi. Vzdělávací programy na podnikavost a finanční gramotnost patří k nejžádanějším a poptávka po nich skokově roste. Nyní je v Česku využívá 11 procent základních a třetina středních škol. V hospodářsky významných státech je to ale i dvakrát tolik.

Dovednosti jako podnikatelské myšlení a praktické obchodní zkušenosti považují čtyři pětiny Čechů pro úspěch v dnešním světě za důležitější než vysokoškolský titul. „Na tom, jak mládež naučíme samostatně rozvíjet a uskutečňovat nové nápady, stojí rozvoj každé společnosti. Čeští studenti vnímají, jak důležité jsou pro jejich budoucí uplatnění takzvané měkké dovednosti, ale z mnoha ohlasů víme, že praktická výuka jim ve školách chybí. Odklon od tradičních osnov by uvítala především mladší generace – ve věkové kategorii 15 až 34 let se pro podnikavost na středních školách ve formě alespoň volitelného předmětu vyslovilo 83 procent Čechů. Nabídka takového předmětu se proto dostává do popředí zájmu nových uchazečů o studium a často bývá i rozhodujícím faktorem při výběru školy," uvedl Martin Smrž, ředitel české kanceláře Junior Achievement (JA Czech), která je součástí celosvětové sítě nejstarší vzdělávací organizace JA Worldwide. Ta vznikla v roce 1919 a ročně působí na rozvoj milionů mladých lidí.

České školy, od mateřských po vysoké, mají k dispozici její metodiky a akreditované programy přes 30 let. Ve školním roce 2022/2023 prošlo aktivitami JA Czech 51 515 dětí a studentů, což je meziroční nárůst o více než 40 procent. Oproti době „před covidem" (při srovnání se školním rokem 2019/20) činí nárůst až 240 procent.

Na rozdíl od klasické výuky s učebnicemi mají podle Martina Smrže vzdělávací programy tu výhodu, že mohou pružně reflektovat aktuální témata a trendy na trhu práce. „Děti se učí odpovědnosti, zjišťují, jak reálný svět funguje a jak se v daných situacích lze chovat. Klíčem k modernímu školství je důraz na příklady ‚ze života'. Už předškoláci mohou chápat, odkud ‚se berou peníze' a jakou mají hodnotu, zatímco středoškoláci pod vedením učitele dokážou skutečně podnikat a spravovat vlastní byznys," poukázal M. Smrž.

Koncept vzdělávacích programů pro různé věkové kategorie je vždy postaven na třech hlavních pilířích – přípravě na profesní uplatnění, podnikavosti a finanční gramotnosti. „Účelem vzdělávání v podnikavosti není, aby všichni po ukončení školy založili firmu, ale předat každému znalosti a dovednosti, díky kterým bude schopen reagovat na změny pracovního trhu a být vždy platným členem týmu, ať už v soukromém, nebo veřejném sektoru. Je všeobecně známé, že formální vzdělávání se posouvá k digitalizaci a projektové výuce, která přirozeně propojuje vědomosti z více oblastí, v reálu ale vždy záleží na škole a učitelích, zda chtějí dětem nabídnout něco víc než jen teorii v lavicích," popsal M. Smrž.

crk

DIGITALIZACE MŮŽE ZLEPŠIT ÚROVEŇ VZDĚLÁVÁNÍ

Digitalizace školství by mohla zlepšit úroveň vzdělávání a připravit pracovníky i pro moderní odvětví, mimo jiné pro energetiku. Shodli se na tom ministr školství Mikuláš Bek a generální ředitel energetické firmy ČEZ Daniel Beneš, kteří společně navštívili Střední školu ESOZ v Chomutově.

Na chomutovské střední škole se minulý týden uskutečnilo pilotní vysílání on-line prohlídek Virtuálně v elektrárně, které začínají již svůj čtvrtý ročník. „Digitalizace školství je nezbytná. Pomůže zkvalitnit, zefektivnit a zároveň zatraktivnit výuku, aby naše školy připravovaly potřebné odborníky napříč obory. Důležité je také prohlubovat spolupráci s firmami. Příkladem mohou být i vlastní vzdělávací programy společnosti ČEZ, včetně virtuální prohlídky Virtuálně v elektrárně," uvedl ministr Bek.

Na pokročilé digitální učební pomůcky a na prevenci digitální propasti rozdělilo ministerstvo školství v roce 2022 do škol 1,45 miliardy korun. Finanční podpora pokračuje i v tomto roce, kdy školy obdrží celkem 1,16 miliardy. Virtuálně v elektrárně je unikátní vzdělávací program zaměřený na energetická témata. Jedná se o interaktivní živé prohlídky elektráren – Temelín, Dukovany, obnovitelné zdroje energie a letos nově i Dlouhé stráně – a také distribuční soustavy. Prohlídky se konají na dálku, není k nim tak potřeba nic víc než připojení k internetu, interaktivní tabule ve třídě a počítač. „Čeká nás rozsáhlá transformace energetiky směrem k zelené budoucnosti, pro kterou budeme potřebovat množství nových pracovních sil i v oborech, jež dosud v České republice tradici nemají. Zájem žáků o technické obory vzniká většinou právě ve školách, proto se ČEZ vzdělání věnuje systematicky a snaží se prezentovat energetiku poutavým způsobem," říká generální ředitel ČEZ Daniel Beneš.

čtk

Inzerce

VÝSTAVA O K. ČAPKOVI OSLOVILA ŽÁKY I VEŘEJNOST

Základní škola Školní Louny uctila památku Karla Čapka, od jehož úmrtí letos uplyne 85 let, pozoruhodnou výstavou. Již několik měsíců před akcí škola Čapkem doslova žila. Žáci nižších ročníků předčítali *Devatero pohádek*, ilustrovali je, malovali spisovatelův portrét, vyráběli prostorové objekty robotů. Druhý stupeň se zabýval slavným autorem hlouběji – mládež se věnovala Čapkovým cestopisům a divadelním hrám, zajímavě zpracovávala poznatky o jeho životě. Všechny tyto výtvory a projekty byly v květnu představeny žákům a veřejnosti spolu s putovní výstavou *Karel Čapek – Úspěch se neodpouští*, kterou si škola zapůjčila z Památníku Karla Čapka ve Staré Huti u Dobříše.

Ředitel ZŠ Školní Louny Lukáš Valda v nabídce putovních výstav Památníku věnovaným životu a dílu bratrů Čapků vybíral hned z jedenácti. Právě pro téma „Úspěch se neodpouští" s podtitulem nepřátelé Karla Čapka se rozhodl proto, aby si žáci uvědomili, že vlna dezinformací a pomluv, která se v současnosti valí z falešných profilů na sociálních sítích, není historicky ojedinělá. Vždyť už i Karel Čapek byl ve své době nucen čelit anonymům, výhrůžným telefonátům a dehonestujícím článkům v novinách. Spisovatel však nerozdával rány pod pás jako jeho nepřátelé. Bránil se s noblesou a ve svých reakcích si vždy zachovával čest i naději… A právě tuto etapu jeho života putovní výstava detailně přibližuje.

Na slavnostním zahájení akce Mgr. Valda poukázal na nadčasovost Čapkova díla zejména v souvislosti s umělou inteligencí a nabádal žáky k opatrnosti – aby vždy dobře zvážili informace, které internetu svěří. Pro dokreslení obrazu společnosti na počátku minulého století zazněla píseň Jaroslava Ježka, dáma v dobovém oblečení připomněla Olgu Scheinpflugovou, děti vyslechly úryvky z Devatera pohádek a hádaly konkrétní pohádku. K vidění byl krátký film Na břehu času s Čapkovými citáty, do nějž autor vkomponoval práce žáků.

Výstavu instalovanou při vchodu do školní budovy, která po dobu trvání akce na průčelí hrdě nesla symbolický nápis Základní škola Karla Čapka, navštívili nejen žáci školy se svými učiteli v rámci hodin českého jazyka, vlastivědy, výtvarné výchovy či výchovy k občanství. Zvány byly též třídy okolních škol, pro něž byly na webových stránkách ZŠ Školní připraveny ke stažení pracovní listy. Výstava oslovila i širokou veřejnost – rodiče či prarodiče žáků, ale i kolemjdoucí. Nadchla například posluchače Univerzity třetího věku. Původně měla trvat pouhý týden, ale pro velký zájem musela být ještě o týden prodloužena.

red

SAMOSTATNÝ INVESTIČNÍ FOND NYNÍ VZNIKAT NEBUDE

Fond, který by dlouhodobě investoval do kapacity škol, podle ministra školství Mikuláše Beka nyní vznikat nebude. O tom, jak zajistit trvalé financování školské infrastruktury, se nyní vedou debaty. Tématem by to mělo být na některém z příštích jednání vládního výboru pro strategické investice.

Možné zřízení státního fondu, který by zajišťoval dlouhodobější perspektivu a strategii budování infrastruktury, avizoval Bek v květnu při svém nástupu do funkce. Uvedl tehdy, že by případný nový fond poskytoval jak dotace samosprávám, tak určitou část budov vlastnil sám a dával je podle potřeby k dispozici provozovatelům.

„V tuto chvíli neuvažujeme o fondu, který by byl samostatný, ale vedeme stále diskuzi o tom, jak zjistit trvalé financování infrastruktury. Nabízí se několik možností. Existuje fond, který je spravován ministerstvem pro místní rozvoj, který by bylo také možné použít. Infrastrukturní investice bychom měli debatovat na některém z brzkých zasedání vládního výboru pro strategické investice. Takže uvidíme, jaké řešení se ukáže být jako konsensuální ve vládě. Ale ta debata běží," řekl Bek.

„Myslím si, že je důležité, abychom nastavili nějaký stálý přísun financí na řešení těch situací, kdy si s tím samosprávy, ti zřizovatelé z obcí nebo z krajů, nemohu poradit sami," doplnil ministr.

Ještě v květnu chtěl Bek potřebné peníze do fondu na školskou infrastrukturu získat i z půjčky vyjednávané s Evropskou unií. Finance z možné půjčky od Evropské komise ale nakonec ministerstvo školství neobdrží. Vláda totiž žádost upravila. Zatímco původní návrh počítal s půjčkou 137,4 miliardy korun, nakonec se vláda rozhodla požádat o půjčku 19,4 miliardy korun. Peníze by měly podle nového návrhu obdržet ministerstva pro místní rozvoj, vnitra a průmyslu a obchodu, naopak financí z půjčky se vedle ministerstva školství vzdala i ministerstva životního prostředí, dopravy, práce a sociálních věcí a zdravotnictví.

Nyní ministr řekl, že by financování mělo být prostřednictvím dotací a poskytování úvěrů. „Je důležité, aby šlo o nástroje, jak dotační, tak také o vytvoření nějakého systému výhodných úvěru pro veřejnou sféru. Což diskutujeme ve vládě v souvislosti s možným kapitálovým navýšením Národní rozvojové banky, která by mohla být tím místem, které by poskytovalo municipalitám nebo třeba univerzitám výhodné úvěry za lepších podmínek než u komerčních úvěrů," sdělil.

čtk

SVAZ PRŮMYSLU GARANTEM VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

Svaz průmyslu a dopravy se stal garantem vzdělávacího programu *Technologie pro digitální budoucnost*, který je určen pro střední školy a zaměřuje se na přípravu studentů na technické, akademické a profesní dovednosti 21. století. Žákům umožňuje, aby se rozvíjeli v oblastech, jako je např. umělá inteligence, kybernetická bezpečnost, cloud či kvantové technologie. Je založen na úzké spolupráci škol a firemních partnerů, kterým umožňuje zapojení přímo do výuky.

Hlavním cílem programu je připravit studenty na rychle se měnící pracovní trh tím, že jim poskytne dovednosti a znalosti zásadní pro nové pracovní pozice. Propracovanou metodikou, relevantním obsahem, využitím moderních technologií a posílením profesních a komunikačních schopností se snaží připravit studenty na jejich budoucí kariéru již během středoškolského vzdělávání. Program rozšiřuje tradiční výuku na středních školách. Přináší do ní nová témata, inspirativní lektory, mentory a vyspělou techniku.

„Jsem ráda, že můžeme využít úspěšně ověřený program a zapojit do něj další firmy a školy. Tyto nové znalosti a dovednosti se zatím nikde systematicky nevyučují, a tak se dá předpokládat, že jeho šířením bude růst počet absolventů škol připravených na nejnovější trendy na trhu práce," říká Dagmar Kužvartová, ředitelka Sekce zaměstnavatelské Svazu průmyslu a dopravy ČR.

Klíčovými technickými tématy programu jsou umělá inteligence, internet věcí, kybernetická bezpečnost, cloud, kvantové technologie a mnoho dalších. Zásadní jsou i tzv. soft skills, mezi které patří kritické a kreativní myšlení, spolupráce, prezentování či angažovanost.

Program pomáhá školám najít firemní partnery, se kterými může v oblasti moderních technologií spolupracovat. Tam, kde již spolupráce existuje, umožňuje její prohloubení a zapojení přímo do výuky. Firma může pořádat přednášky, exkurze a praxe. Studenti mohou absolvovat i „stínování" zaměstnanců – projdou si celou pracovní dobu a všechny povinnosti s jedním zaměstnancem firmy. Do výuky přináší hosty z řad odborníků a témata, která jsou aktuální a relevantní jak pro danou firmu, tak pro budoucí uplatnění studentů. Má také možnost studenty zapojit do reálných projektů.

„Tento program byl to nejlepší, co si ze střední školy pamatuji. Projekt klade důraz na samostatnost, kreativní myšlení a vzdělání v oblasti nejmodernějších technologií. Spojili jsme se s různými profesionály, kde jsme se dozvěděli o AI, programovali jsme sphero roboty, byly pro nás pořádány různé výzvy a soutěže. V projektu jsem potkal spoustu skvělých lidí, naučil jsem se lépe komunikovat a prezentovat. Měli jsme možnost spojit se se studenty ze zahraničí. Individuální mentoring mi umožnil dostat se na internship do vysněné firmy, kde jsem získal další znalosti v mikrovlnné elektronice. Dostal jsem možnost spojit se s VŠB, kde mají superpočítačové centrum. Program mě nasměroval tou správnou cestou," říká absolvent programu Šimon Marek.

spad

UČITELSKÉ NOVINY, týdeník pro učitele a přátele školy, Ostrovní 30, 110 00 Praha 1. www.ucitelskenoviny.cz
Šéfredaktor: Petr Husník. **Zástupce šéfredaktora:** Lukáš Doubrava. **Redaktoři:** Jaroslava Štefflová, Radmil Švancar, spojení na členy redakce – prijmeni@ucitelskenoviny.cz. **Sekretariát:** Petra Čepeláková, tel.: 224 932 233, e-mail: redakce@ucitelskenoviny.cz. **Inzerce:** Petra Čepeláková, tel.: 224 932 233, e-mail: cepelakova@ucitelskenoviny.cz. **Korektorky:** Milana Čechurová, Šárka Hribová. **Grafická úprava a zlom:** Michal Špatz. **Vydavatel:** GNOSIS, spol. s r. o.
Distribuce pro předplatitele: Předplatné zajišťuje jménem vydavatele společnost **SEND Předplatné**, Ve Žlíbku 1800/77, 193 00 Praha 9, tel.: 225 985 225, 777 333 370, send@send.cz, www.send.cz. **ADISERVIS, s. r. o.**, Na Nivách 18, 141 00 Praha 4, tel.: 241 484 521, e-mail: adiservis@seznam.cz (ADISERVIS, s. r. o., zajišťuje předplatné i telefonickou objednávkou a dosílá starší výtisky). **Distribuce pro volný prodej:** PNS, a. s., Pacefická 1/2773, 193 00 Praha 9 – Horní Počernice. **Tisk:** Triangl, a. s., Beranových 65, Praha 9. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Společnost GNOSIS, s. r. o., využívá zpravodajství ČTK, jehož obsah je chráněn autorským zákonem. Přepis, šíření či další zpřístupňování tohoto obsahu či jeho části veřejnosti, a to jakýmkoliv způsobem, je bez předchozího souhlasu ČTK výslovně zakázáno.
ISSN 0139-5718
Číslo registrace MK ČR 2967

KONKURZY NA ŘEDITELE…

● **Obec Chorušice vyhlašuje konkurzní řízení na obsazení vedoucího pracovního místa ředitele/ředitelky** Mateřské školy Chorušice, příspěvkové organizace se sídlem: Chorušice 99, PSČ 277 37 Chorušice. Předpokládaný termín nástupu do funkce: 1. 1. 2024. Požadavky, náležitosti přihlášky, termíny a způsob podání přihlášek jsou zveřejněny na www.chorusice.cz, bližší info vč. možnosti návštěvy MŠ je možno dohodnout na kontaktech OÚ Chorušice, tel. 725 021 094, e-mail: ou@chorusice.cz.
Zn.: 498/23/Ř.

VOLNÁ MÍSTA…

● **SOŠ v Praze 9 – Č. Most** přijme ihned učitele/učitelku ekonomických předmětů jako zástup za nemocnou kolegyni. E-mail: reditelka@sos-start.cz. Telefon: 604 144 382.
Zn.: 497/23/Ř.

● **ZŠ Kamenné Žehrovice, okres Kladno,** přijme kvalifikovaného učitele/učitelku na výuku ČJ, M, Z, AJ. Kontakt: skola@zszehrovice.cz.
Zn.: 500/23/Ř.

● **Mateřská škola Čakovice I** nabízí místo p. učitelce MŠ. Úvazek 1. Nástup dohodou (co nejdříve). Kvalifikovaná i nekvalifikovaná paní učitelka. Nutné ukončené středoškolské vzdělání (maturitní zkouška). Kontakt: ms.cakovice@seznam.cz, tel. 739 016 447.
Zn.: 501/23/Ř.

● **Základní škola Květňák, Praha 4,** přijme učitelku/učitele matematiky a fyziky. Možnost služebního bytu. Životopis posílejte na pavel.kopecny@kvetnak.cz.
Zn.: 502/23/Ř.

● **Mateřská škola Chorušice** přijme učitelku/le na plný úvazek 1,0. Kvalifikační předpoklady podmínkou, praxe vítána, empatický vztah k dětem, profesionální vystupování, komunikační schopnosti, ochota učit se novým metodám. Bližší info na tel. 725 021 094. Nabídky s životopisem prosíme e-mailem: ou@chorusice.cz.
Zn.: 499/23/Ř.

● **Základní škola, Rudná, 5. května 583,** přijme s okamžitým nástupem pedagoga na I. stupeň ZŠ. Malý kolektiv, dobré spojení s Prahou, škola rodinného typu. Informace na 728 713 897 nebo info@zsrudna5kvetna.cz.
Zn.: 503/23/Ř.

● **Gymnázium, Praha 9,** Chodovická 2250, přijme hospodářku, podmínka středoškolské vzdělání. Informace: 724 114 852, 724 117 854.
Zn.: 504/23/Ř.

● **ZŠ a MŠ při FN Motol** přijme od 1. 9. 2023 učitele matematiky, fyziky. Speciální pedagogika výhodou, lze i na částečný úvazek. Kontakt: tel.: 776 752 103, e-mail: info@skolamotol.com.
Zn.: 468/23/Ř.

● **MŠ Šumavská 37, Praha 2,** přijme ihned do svého kolektivu učitelku. Životopisy zasílejte na e-mail skolka@sumavska37.cz nebo volejte 773 243 877. **Zn.: 476/23/Ř.**

● **Obchodní akademie Neveklov, okres Benešov,** přijme učitele/učitelku pro předměty informatika, tělesná výchova, německý jazyk. Částečný i plný úvazek. Nástup možný ihned. Kontakt: e-mail oa@oaneveklov.cz, tel. 725 187 440.
Zn.: 479/23/Ř.

● **Dům zahraniční spolupráce** vyhlašuje **výběrové řízení na pozici učitelky/učitele českého jazyka a literatury u našich krajanů v Jižní Americe – sloučená destinace Argentina (Chaco) a Paraguay (Itapúa).** Uzávěrka přijímání přihlášek: 29. 9. 2023. Více na www.dzs.cz.
Zn.: 481/23/Ř.

● **Mensa gymnázium, o. p. s., Praha 6 – Řepy,** přijme učitele/ku AJ na plný úvazek s nástupem od 1. 1. 2024. Nabídky s životopisem prosím zasílejte na e-mail: petr.kubacak@mensagymnazium.cz.
Zn.: 483/23/Ř.

● **ZŠ a MŠ při FN Motol** přijme od 1. 10. 2023 učitele/ku pro 1. st. ZŠ na částečný úvazek, speciální pedagogika výhodou. Kontakt: tel.: 776 752 103 e-mail: info@skolamotol.com. **Zn.: 484/23/Ř.**

● **SŠ, ZŠ a MŠ, Praha 10, Chotouňská 476,** nabízí místo psychologa na zkrácený úvazek do SPC. Zkušenosti s prací s dětmi s poruchou autistického spektra či poradenstvím jsou vítány. Úvazek i nástup dle dohody. Informace na tel. 274 772 945, e-mail: spcchotounska@volny.cz.
Zn.: 486/23/Ř.

● **SPC při NAUTIS** hledá pro pracoviště v Praze **speciálního pedagoga**. petra.slana@nautis.cz, 774 723 785. **Zn.: 487/23/Ř.**

● **ZŠ ZRAK, Praha 2,** přijme třídního učitele/učitelku (Př, Ch se spec. ped.). Nástup ihned. Životopis s motivačním dopisem zasílejte na info@skolazrak.cz.
Zn.: 488/23/Ř.

● **ZŠ Lyčkovo náměstí, Praha 8 – Karlín,** přijme kolegu/kolegyni na pozici 2. pedagoga pro individuální práci s dítětem, zajímavá pracovní náplň, vhodné pro učitele nebo speciálního pedagoga, který je otevřený hledání nových cest při individuálním vzdělávání. Dále přijmeme učitele/učitelku francouzského jazyka, úvazek 10 h, menší skupiny max. 12 dětí. Nabízíme přátelský kolektiv, vstřícné vedení, podporu osobního rozvoje. Nabídky, prosím, posílejte na lenka.pechatova@smysluplnaskola.cz.
Zn.: 489/23/Ř.

● **Rozšiřujeme tým soukromé školky, Praha 9.** Jsme moderní školka v Praze 9 a hledáme kolegyni do třídy k dětem (2–3 roky). Nabízíme práci ve třídě s max. počtem 12 dětí, možnost sebevzdělávání, podporující prostředí, motivační finanční ohodnocení. Zkušenosti s dětmi podmínkou. Bližší informace na e-mailu hloubetin@skolkaeduart.cz.
Zn.: 490/23/Ř.

● **ZŠ V Praze 4 – Krč (u IKEM)** přijme učitele matematiky a učitele 1. stupně. Rádi podáme bližší informace osobně, nástup možný ihned. Kontakt: tel.: 241 713 229, 774 225 109; e-mail: kancelar@zsukrcskeholesa.cz.
Zn.: 491/23/Ř.

● **Učitele/ku 1. stupně a asistenta/ku pedagoga** přijme základní škola v Praze 10. Nástup možný po dohodě ihned. Nabídku s životopisem zašlete na info@zsvrsovicka.cz. **Zn.: 494/23/Ř.**

PRÁCI HLEDAJÍ…

● **Učit. 1. st., VŠ, v důchodu,** aktivní, hledá práci na zastupování, nebo část. úvazek, doučování, výuku ČJ pro ukr. děti, Praha, Ústecko, 733 702 034. **Zn.: 505/23/Ř.**

● **Nabízím malým pobočkám ZUŠ, ZŠ, či MŠ** částečný úvazek 1–2 dny, či i celý dle potřeb školy, v oboru improvizace písní z pohádek a filmových melodií, elementární skladbičky, korepetici v tanečním oddělení či spolupráci v hudební skupině, založení hudební taneční skupiny. Možno i na zástup či suplování. Učila jsem na klavír, klávesy, zobcovou flétnu, HN teorii, mohu oživit kytaru. Bavilo mne korepetovat v tanečním oddělení a koncerty, vystupování, hraní v kavárně. Přerov, okres Přerov, kdekoliv na dojíždění.
Telefon: 702 189 069, e-mail: andreasvo2@seznam.cz.
Zn.: 507/23/Ř.

● **Hledám práci jako vychovatel, asistent pedagoga.** Benešov a okolí do 60 km. Tel. 737 578 737. **Zn.: 473/23/Ř.**

● **Učitel češtiny, literatury a dějepisu,** absolvent FF UK: Hledám zaměstnání na gymnáziu či SŠ v Olomouci. E-mailová adresa: KSmeagol@seznam.cz.
Zn.: 482/23/Ř.

NABÍDKA PRO ŠKOLY…

● **Škola v přírodě nebo adaptační kurz v Ráji Letohrad,** Pardubicko. www.rajletohrad.cz. Skupiny od 50 do 250 osob. Výborná kuchyně, bazén, hřiště, les, soukromí v přírodě. Cena 650 Kč/noc včetně stravy. Kontakt: 775 911 719. Těšíme se na vás v Ráji. ☺
Zn.: 506/23/Ř.

ŠKOLSTVÍ 2024 odborná konference

9. 11. 2023, Hotel Olšanka, Táboritská 1000/23, Praha 3-Žižkov

Hlavní partneři | Partneři | Pořadatelé

Unie zaměstnavatelských svazů ČR a EEZY Events & Education, s.r.o.
vás srdečně zvou na odbornou konferenci

ŠKOLSTVÍ 2024

pořádanou pod záštitou předsedy vlády ČR Petra Fialy, ministra školství, mládeže a tělovýchovy Mikuláše Beka a za osobní účasti ministra školství, mládeže a tělovýchovy

Program odborné konference

Moderátoři: PhDr. Dana Čapková, Ph.D. a Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MSc., MBA.

8.30–9.30 Registrace účastníků konference, coffee break

9.30–10.00 **Úvodní slovo**
Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MSc., MBA
prezident Unie zaměstnavatelských svazů ČR
doc. PhDr. Mikuláš Bek, Ph.D.
ministr školství, mládeže a tělovýchovy ČR

10.00–10.50 **Blok zástupců Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR – diskuse**
České školství v roce 2024
- Změna v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Financování školství v roce 2024
- Odměňování ve školství v roce 2024

doc. PhDr. Mikuláš Bek, Ph.D.
ministr školství, mládeže a tělovýchovy ČR
Mgr. Jan Mareš, MBA
vrchní ředitel sekce vzdělávání a mládeže

10.50–11.05 **Systémové změny v regionálním školství aneb proč potřebujeme reformu**
Mgr. Renáta Zajíčková
poslankyně Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, členka Výboru pro vědu, vzdělávání, kulturu, mládež a tělovýchovu

11.05–11.15 **Využití velkých dat ve vzdělávání**
Jan Huml, DBA, LL.M.
integritas.ai s.r.o.

11.15–11.20 **Firemní sdělení**

11.20–11.35 **Aktuální problémy regionálního školství, podpora technického vzdělávání**
Ing. Jiří Zajíček
viceprezident UZS ČR, předseda Unie školských asociací – CZESHA

11.35–11.50 **Odměňování pedagogických a nepedagogických pracovníků – sliby a realita**
Mgr. František Dobšík
předseda ČMOS PŠ

11.50–11.55 **Firemní sdělení**

11.55–13.00 Oběd

13.00–14.00 **Diskusní blok 1**
„Drogy ve školách“ a „Legalizace a dekriminalizace marihuany v ČR“
Diskutující:
brig. generál PhDr. Jakub Frydrych
ředitel NPC SKPV PČR
Mgr. Jan Košíček
místopředseda Výkonný výbor Rady Asociace náhradní výchovy, ředitel Středisko výchovné péče Moravský Krumlov
prof. PhDr. Michal Miovský, Ph.D.
klinický psycholog, psychoterapeut a přednosta Kliniky adiktologie 1. LF UK
PaedDr. Jiří Pilař
předseda Asociace speciálních pedagogů ČR

14.00–14.05 **Firemní sdělení**

14.05–15.05 **Diskusní blok 2**
„Kolik má brát ředitel“
Diskutující:
Mgr. František Dobšík
předseda ČMOS PŠ
prof. Ing. Ivo Vondrák, CSc.
poslanec Poslanecké sněmovny PČR, předseda Výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu
Ing. Jiří Zajíček
viceprezident UZS ČR, předseda Unie školských asociací – CZESHA
Mgr. Renáta Zajíčková
poslankyně Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, členka Výboru pro vědu, vzdělávání, kulturu, mládež a tělovýchovu
zástupce SMO

15.05–15.15 **Školní stravování, předpoklad optimální kondice žáků a studentů**
PhDr. Tamara Starnovská
pedagog a lektorka ve společnosti 1.,2. a 3. LF UK Praha, NCONZO Brno, VOŠZ MEDEA Praha

15.15 **Závěr**

Změny v pogramu vyhrazeny

Bližší informace o programu a registrace: **www.uzs-konference.cz**

ALUMNI KLUB
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova
ALUMNI DEN
2023
Prijďte zavzpomínat na studentské časy
a setkat se s bývalými spolužáky a pedagogy.
ÁCH, TO BYLY ČASY ...